

เมื่อถึงวันที่หลอนหลุดพัน
พวกมันจะต้องชดใช้ด้วยชีวิต

เรือนทาส

ณันนทร

บทนำ

ท่ามกลางแสงสลัวยามราตรี เรือนไทยหลังเล็กมองเห็นเป็นเงา
ตะคุ่มดำมืดอย่างโดดเดี่ยว หล้ารักชู้ขึ้นอยู่ทั่วบริเวณ เถววัลย์เลื้อยขึ้น
ข้างฝาผนังบอกว่าเป็นสถานที่ที่ไม่มีผู้ใดเอาใจใส่ รอบด้านรายล้อมด้วยต้นไม้
สูง ก้านใบดบังแสงจันทร์ที่สาดส่องลงมาทำให้บริเวณโดยรอบมืดครึ้มและ
น่ากลัวกว่าความเป็นจริง ลมเย็นพัดมาก่อให้เกิดความหนาวเยือกอย่าง
ประหลาด อีกทั้งยังมีสิ่งซึ่งสรรพสำเนียงเสียงใด จึงเป็นใจให้บรรยากาศวิเวก
วังเวงอย่างเหลือเกิน

บุษบง หญิงสาวเจ้าของเรือนว่างโปร่งระหงสวมชุดนอนสีชาวลุ่มทับ
ด้วยเสื้อแพรสีอ่อนแห่งมองสิ่งก่อสร้างเบื้องหน้าด้วยความพิศวง โดย
ไม่เข้าใจเลยว่าตนเองมาปรากฏตัวที่นี่ได้อย่างไร

เรือนทาส คือชื่อเรียกของสถานที่แห่งนี้ อันเป็นสถานที่ต้องห้าม
พระยารัชมานูรักษ์และคุณสร้อย สองสามีภรรยาผู้เป็นเจ้าของที่หล่อนพัก
อาศัยอยู่สั่งห้ามคนในบ้านล่วงล้ำเข้ามาโดยเด็ดขาด หากใครฝ่าฝืนจะได้รับ
โทษอันสาหัสคือการเฆี่ยนตีและไล่ออกจากบ้าน

กระนั้นก็ไม่มีใครในบ้านที่ไม่เคยมาที่นี่ ทุกคนล้วนอยากรู้ว่าเหตุใดท่านทั้งสองจึงสั่งห้าม หล่อนเองเคยมาที่นี่เมื่อสิบกว่าปีก่อนตอนที่ยังเป็นเด็ก แต่ก็ไม่พบอะไรที่น่าสนใจ มีเพียงเรือนเก่าทรุดโทรมที่ดูน่ากลัว หลังจากนั้นมาก็ไม่กล้าย่างกรายเข้ามาอีก บัดนี้หล่อนโตมากพอจะรู้ว่าอะไรเป็นอะไร และหากคุณสร้อยรู้ว่าหล่อนขัดคำสั่งคงโดนเล่นงานอย่างหนักเป็นแน่

ความคิดที่ผุดขึ้นมาก่อให้เกิดความหวาดกลัว มิเพียงกลัวเจ็บตัว แต่กลัวว่าจะทำให้ผู้ใหญ่ที่รับอุปการะหล่อนต้องร้อนใจอีกครั้ง หญิงสาวจึงตัดสินใจหมุนตัวจะเดินจากไปก่อนที่จะมีใครมาพบเข้า ทว่าเมื่อกำลังจะก้าวขาที่ได้ยินเสียงหนึ่งดังขึ้นมาเสียก่อน เสียงร่ำไห้ของใครบางคนที่ตั้งมาจากในเรือน

บุษบงหมุนตัวกลับมามองไปยังประตู ก็พบว่ามันยังคงปิดอยู่เช่นเดิมแล้วใครกันที่มาซ่อนตัวร้องไห้ในสถานที่แห่งนี้

“มีใครอยู่ที่นั่นไหมจ๊ะ” หล่อนตะโกนถามเมื่อเก็บงำความสงสัยเอาไว้ไม่ได้อีกต่อไป

ไร้เสียงขานกลับ สายลมโบกพัดเพิ่มความเยือกเย็น ผสานกับเสียงร่ำไห้ที่ยังไม่มีที่ท่าว่าจะหยุดลง

ความสงสัยที่มากขึ้นเป็นแรงผลักดันให้สองเท้าเดินขึ้นบันไดเก่าคร่ำเพื่อไปดูให้รู้ว่าข้างในนั้นมีใครหรือสิ่งใดซ่อนเร้นอยู่ ไม่อาจจากไปได้ทั้งที่มีข้อกังขาเต็มหัวใจเช่นนี้

ทุกอย่างก้าวก่อให้เกิดความรู้สึกอันแปลกประหลาด เริ่มจากความโหยหาอากาศอย่างสุดแสนบีบหัวใจจนแทบจะแหลกละเอียด พออย่างอีกก้าวก็แปรเปลี่ยนเป็นความเจ็บปวดรวดร้าวแทบกระอักราวกับถูกเขี่ยนตีด้วยคมหวน และก้าวสุดท้ายก็กลายเป็นความคั่งแค้น ร้อนรุ่มราวกับกำลังถูกเพลิงเผาหัวใจให้ทรمانจนต้องหยุดเดินเพื่อเรียกกำลังกลับมา

หญิงสาวเกาะราวบันไดไว้แน่น หยุดยืนเมื่อหอบจนตัวโยน เงยหน้า

ขึ้นมองไปยังเบื้องหน้า มีพลังบางอย่างกำลังเรียกร้องให้หล่อนก้าวเข้าไปหา มันเป็นความปรารถนาอย่างแรงกล้าและแรงดึงดูดมหาศาลที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน

สองเท้าก้าวอย่างระมัดระวัง ใจเต้นโครมครามราวกับจะหลุดมานานออก จนกระทั่งถึงบันไดขั้นสุดท้ายก็ต้องหยุดชะงักหน้าประตูไม้บานใหญ่ที่ปิดสนิท หน้าประตูไม่มีพนักถนัดมือ นอกจากด้ายสีคล้ำร้อยโยงเอาไว้ ปริศนาที่เกิดขึ้นกำลังจะได้รับการเฉลยก่อให้เกิดความใคร่รู้เกินทานทน

มือเล็กผลักประตูเข้าไปทันใด ด้ายที่โยงประตูเอาไว้ขาดออกจากกัน อย่างง่ายดายจนหน้าอัครรรยใจ

พลันที่ประตูเปิดออก แสงจันทร์ฉายสาดส่องให้เห็นภายในซึ่งก็คือห้องโถงกว้างรกร้างไม่ต่างจากด้านนอก ฝุ่นเปรอะเต็มพื้นเรือน หยากไย่ห้อยระย้าทั่วเพดาน หญิงสาวกวาดตามองหาบางสิ่งในม่านแห่งความมืด แล้วสายตาก็ปะทะกับสิ่งที่กำลังค้นหา ใครบางคนนั่งครุ่นคิดอยู่ตรงซอกเสา ร่างกายสิ้นสะท้านเพราะแรงสะอื้น ที่สำคัญแผ่นหลังนั้นแตกยับด้วยรอยหวาย

“แม่...แม่จ๋า”

ไม่รู้อะไรตลอดใจให้เรียกเช่นนั้น แต่หล่อนเชื่อมั่นว่าคนที่ถูกกักขังคือแม่ผู้ให้กำเนิด สองเท้าเร่งรุดก้าวเดินไปหา น้ำตาหลังรินอย่างที่ไม่อาจกลั้นและไม่อาจหาเหตุผลมาอธิบายในสิ่งที่เกิดขึ้นได้

ผู้ถูกเรียกหันมา น้ำตานองเต็มใบหน้าไม่ต่างกัน ทว่าในดวงตานั้นแสดงถึงความยินดียิ่ง ริมฝีปากสั่นระริกขณะเค้นเสียงออกมาอย่างยากเย็น

“บัว บัวของแม่ ในที่สุดลูกก็มา”

“แม่...แม่จ๋า” บุษบงสะอื้นด้วยความยินดีอันปรี๊ดล้น โผเข้าหาอ้อมกอดอันอบอุ่นด้วยความโหยหา โอบกอดด้วยความคิดถึงอย่างสุดใจ ฝ่ำรอคอยวันเวลานี้มานานแสนนาน

“บัวของแม่ แม่คิดถึงลูกเหลือเกิน”

โลกทั้งใบของบุษบงหยุดหมุน จำไม่ได้เลยว่าเมื่อไหร่กันที่หล่อนมีความสุขเท่ากับในเวลานี้ อ้อมกอดของแม่เป็นอย่างไร้เนื้อ ให้ทั้งความรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย ความโดดเดี่ยว อ้างว้างและเดียวดายจางหายไปทันที

“บุษคิดถึงแม่ อย่าทิ้งบุษไปไหนอีกนะจ๊ะ”

“แม่ไม่เคยทิ้งบัวไปไหน แม่อยู่กับบัวเสมอ” เสียงที่กล่าวนั้นสั้นกระชับเต็มไปด้วยความรักความอาดูร และสัมผัสได้ถึงความรักในกระแสเสียงนั้น

แม่ชื่อที่เรียกขานนั้นไม่ใช่ชื่อตน แต่ในยามนี้บุษบงไม่คิดที่จะขัด แม่จะเรียกว่าอะไรก็ตามไม่สำคัญไปกว่าความรู้สึกที่ได้รับ

“แม่จำ บุษอยากอยู่กับแม่ ให้บุษอยู่ด้วยนะจ๊ะ” หล่อนวิงวอน กอดมารดาผู้ให้กำเนิดแน่นด้วยกลัวว่าจะถูกผลักไสไปไกลๆ อีกครั้ง แม่ดันหล่อนออกเล็กน้อยพอให้เห็นหน้าและยิ้มบางๆ แต่แววตาของแม่เศร้าเหลือเกิน

“ที่ของแม่ไม่ใช่ที่ที่บัวจะมาอยู่ได้ แม่แม่อยากจะอยู่กับบัวมากเพียงใดก็ตาม”

บุษบงไม่ยอมให้แม่จากไปอีก หล่อนโผเข้ากอดแม่อีกครั้ง รััดแน่นที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะกลัวว่าแม่จะทอดทิ้งไปอีก

“ทำไมจ๊ะ ทำไมบุษจะอยู่ไม่ได้” หล่อนถามด้วยน้ำเสียงแสดงถึงความโหยหาและผิดหวัง ก่อนจะตบรองด้วยน้ำเสียงกระตือรือร้นยิ่งกว่าเก่า “บุษสัญญาว่าจะเป็นเด็กดี เป็นคนดี บุษจะเชื่อฟังแม่ แม่ให้บุษอยู่ด้วยเถอะนะจ๊ะ”

“มันยังไม่ถึงเวลา รอก่อน อย่าได้ใจร้อนไปเลย และอีกอย่างบัวจะต้องได้ทุกอย่างคืนมา แม่จะไม่ยอมให้คนพวกนั้นเสวยสุขอยู่บนบงของของลูก”

“ของอะไรกันจ๊ะ” บุษบงถามเพราะไม่เข้าใจคำพูดของแม่แม่แต่เพียงหล่อนเป็นเพียงเด็กกำพร้าที่มีผู้รับมาอุปการะไว้แล้วจะมีของอะไรให้ใคร

เสวยสุข

“ของของลูกที่พวกมันแย่งชิงไป แม่จะเอากลับมาคืนให้ อีกไม่นาน ลูกจงอดทนเอาไว้”

เสียงนั้นแสดงถึงความเคียดแค้นจนน่าตกใจ เมื่อเงยหน้าขึ้นมอง บุรุษงกก็พบว่าใบหน้าของแม่ไม่มีรอยยิ้มอีก แหวตปราคาฏรอยอาฆาตอย่าง น่ากลัว ทว่าหล่อนไม่สนใจสิ่งที่แม่พูดสักนิด

“บุรุษไม่ต้องการอะไรนอกจากแม่”

“แต่มันเป็นของลูก แม่จะเอามาคืนลูก...แม่จะเอามาคืน รอก่อนนะ ลูก พวกมันจะต้องชดใช้”

เสียงแม่ก้องเข้าไปเข้ามา ก่อนที่ร่างของแม่จะค่อยๆ โปร่งแสง จากนั้นก็เลือนหายไป เหลือเพียงพื้นกระดานว่างเปล่าราวกับไม่เคยมีใครอยู่ตรง นั้นมาก่อน

บุรุษมองอ้อมแขนที่มีแต่อากาศและความว่างเปล่าอย่างตระหนก แล้วผวาคำว่าเงาของแม่กลับคืนมา

“แม่ แม่จำ แม่ไปไหน”

ไร้ซึ่งเสียงตอบรับ มีแต่ความเงิบงันที่อยู่เป็นเพื่อนหล่อนในยามนี้ หัวใจหล่นวูบเหมือนถูกสวบลงสู่หุบเหว สิ่งที่เกิดขึ้นบ่งบอกว่าหล่อนต้องอยู่ ตามลำพังเหมือนเคย ไม่มีแม่ ไม่มีใครสักคนที่คอยให้ความอบอุ่นแก่หัวใจ

๑

เสียงไถ่ขันเจ็ยแจ้วปลุกบุงบงให้ตื่นขึ้นมา หญิงสาวลืมตาทันที ไม่มีร่องรอยของความม่วงงุนหลงเหลือ หลอนตื่นนานแล้วเพียงแต่หลงเข้าไปในอีกที่ที่ไม่คุ้นเคยเท่านั้น ความฝันเมื่อคืนนี้เหมือนจริงอย่างเหลือเกิน กลิ่นหอมเหมือนดอกไม้ยังติดอยู่ตรงปลายจมูก รอยสัมผัสและความอบอุ่นยังกระจายอยู่ทุกความรู้สึก น้ำตายังเปียกชุ่มอยู่บนแก้ม ความโหยหาอาดูรยังติดตรึงอยู่ในจังหวะการเต้นของหัวใจ

แม่...คือคำที่หลอนโหยหามาตลอดชีวิตที่ผ่านมา เพราะเป็นเด็กกำพร้าที่ไม่รู้ว่าอ้อมกอดของแม่เป็นเช่นไร ตั้งแต่จำความได้ก็เป็นเด็กในปกครองของคุณหญิงแฉมาดดาของพระยารัษฎานุรักษ์ผู้เป็นเจ้าของเรือนนี้ ถึงแม้ว่าหลอนจะได้รับความเมตตาจากคุณหญิงแฉมากกว่าใครทั้งหมด ทว่าลึกลงไปแล้วก็ไม่อาจทดแทนความอบอุ่นที่ขาดหายไปได้ หลอนยังคงโหยหาอ้อมกอดของแม่เหมือนกับคนอื่น ๆ

หลอนไม่รู้จำแม่ จำไม่ได้ว่าหน้าตาเป็นอย่างไร ครั้นถามใครก็ไม่มีความรู้ แม้กระทั่งคุณหญิงแฉเองก็ไม่เคยเอ่ยปากถึงเรื่องนี้ จนเวลานี้หลอน

อายุสิบเจ็ด ความโหยหาอย่างเต็มที่ ก็จางหายไป แต่ความฝันเมื่อคืน กระตุ้นให้ความรู้สึกนั้นเกิดขึ้นอีกครั้ง จนรู้สึกเศร้าตรมอย่างที่สุด

ไถ่ถอนบ้านชั้นเช่นกันอีกระลอก ทำให้บุษบงรู้ว่าหน้าที่ที่ต้องทำในวันใหม่มาถึงอีกครั้ง เนื่องจากระยะนี้หล่อนอาสามานอนที่หน้าเตียงในห้องคุณหญิงแซ่เพื่อท่านเรียกใช้ในยามดึก

หญิงสาวชะงักหน้าขึ้นไปมองบนเตียง หญิงชรารูปร่างบอบบางยังหลับอยู่ภายใต้ผ้าแพรสีเข้ม และเพื่อไม่ให้รบกวนท่าน หล่อนจึงค่อยๆ ขยับกายลุกขึ้นอย่างแผ่วเบา เก็บที่นอนที่ค่อนข้างเก่าแต่ยังคงสะอาดสะอ้าน เพราะได้รับการดูแลอย่างดี จากนั้นบุษบงก็เดินย่องออกจากห้องของท่าน กลับไปยังห้องของตนเอง

นี่เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่หล่อนได้เห็นว่าคนอื่นคือมีห้องส่วนตัวไม่ต้องรวมกับใคร ซึ่งสิทธิพิเศษนี้ทำให้คุณสร้อยผู้เป็นภรรยาของพระยาธรรมานุรักษ์เด่นเร่าๆ แต่เรือนเล็กนี้เป็นอาณาเขตปกครองของคุณหญิงแซ่ คุณสร้อยจึงมีอาจบงการอะไรได้นอกจากกระพืดกระพืดตะบึงตะบอนเมื่อทุกอย่างไม่เป็นดั่งใจ หล่อนเองก็ไม่สบายใจเรื่องนั้นนัก แต่ทุกอย่างขึ้นอยู่กับคุณหญิงแซ่ เมื่อท่านยังคงมอบห้องส่วนตัวให้ก็ไม่มีสิทธิ์ที่จะคัดค้าน เพียงแต่เลือกที่จะอยู่ห้องให้น้อยและออกไปอยู่โรงครัวให้มาก เพื่อที่คุณสร้อยจะได้ไม่มาหาเรื่องหาราว

เมื่อถึงห้องก็ผลัดเสื้อผ้าเป็นผ้าถุงผืนเก่าถุงกระโຈมอกขมวดปมอย่างแน่นหนา จากนั้นก็คว้านออกไปยังหลังเรือนอันเป็นสถานที่สำหรับอาบน้ำซักผ้า ตักน้ำจากตุ่มล้างหน้าล้างตาราดรดตัว แม้อากาศย่ำรุ่งจะเหน็บหนาว แต่เพราะความเคยชินจึงไม่มีอาการสะท้อนออกมาให้เห็น

หล่อนผลัดผ้าขึ้นอีกครั้งด้วยความชำนาญ จากนั้นก็นำผ้าขึ้นผืนเปียกซักในอ่างดินเผาพร้อมกับเสื้อผ้าชิ้นอื่นๆ ของคุณหญิงแซ่และป้าจำปาที่เอามาซักรวมกัน งานชิ้นแรกของวันเสร็จลงอย่างเรียบร้อยและรวดเร็ว

เมื่อตากผ้าเสร็จบุษบงก็เดินกลับขึ้นเรือนเพื่อแต่งตัวไปตลาด ผัด

แข่งเพียงบางๆ และลงน้ำอบตามตัวซึ่งน่าจะเป็นความเคยชินมากกว่าการ
 ปรงแต่งกลิ่นกายให้หอมฟุ้งตามวัยสาว เพราะตั้งแต่เล็กมาคุณหญิงแขก
 จะให้ป้าจำปาทำให้จนหล่อนติดเป็นนิสัย น้ำอบน้ำปรงที่ใช้ก็ทำกันเองในบ้าน
 ไม่ต้องซื้อหาให้สิ้นเปลืองจึงใช้ได้อย่างสบายใจ ชุดที่จะสวมไปตลาดนั้น
 หล่อนเลือกเสื้อคอกระเช้าตัวเก่าและนุ่งโจงกระเบนแทนผ้าซิ่นตามสมัยนิยม
 เพราะมีความทะมัดทะแมงกว่ายามก้าวขึ้นลงเรือ

บุษบงหันมามองกระจกเพื่อสำรวจความเรียบร้อยเป็นครั้งสุดท้าย
 กระจกบานนั้นสะท้อนเงาของคุณหญิงสาวผู้มีใบหน้าเรียวรูปไข่ องค์ประกอบ
 ต่างๆ งดงามอย่างที่ใครๆ ต่างฝันถึง มีคนบอกว่าดวงหน้าของหล่อนนั้น
 งดงามดั่งภพาวาด คิ้วโก่งเรียวยาวดำพาดอยู่บนดวงตาริยาลคล้ายกับตากวาง
 นัยน์ตาดำลึบดิ่งดูดีผู้พบเห็นอย่างน่าประหลาด เปลือกตาพับซ้อนกันเป็น
 สองชั้นประดับด้วยเพชรตาหนายาวงอน พวงแก้มสองข้างเนียนใสไร้สิ
 วะเรื้อด้วยเลือดผาดของวัยสาว จมูกโด่งเป็นสันสำหรับปากอ้อมรูปกระจับสี่
 กุหลาบ

หล่อนไม่ได้เหนงในความงามของตนแต่อย่างใด คุณหญิงแขกก็พร่ำ
 สอนเสมอว่าสังขารนั้นไม่เที่ยงและหล่อนก็เห็นจริง ไม่มีใครรักษาความงาม
 ไว้ได้จนแก่เฒ่า ความดีต่างหากที่ควรยึดถือ หล่อนจึงยึดมั่นในความกตัญญู
 กตเวทิตะและหมั่นทำความดีอยู่ตลอดเวลา

การไปตลาดเป็นหน้าที่ประจำที่ต้องทำทุกวัน เพื่อจับจ่ายซื้อหากับข้าว
 สำหรับผู้คนในเรือนทั้งหมด บุษบงจึงต้องตื่นขณะที่ทุกคนยังหลับสนิท โดย
 เฉพาะคุณๆ ทั้งหมดบนเรือนใหญ่ เพราะนี่คือบัญชาของคุณสร้อยผู้เป็น
 ภรรยาของพระยาธรรมาวุธรัษฎ์ผู้กุมอำนาจเด็ดขาดในบ้านหลังนี้ ส่วนสาเหตุ
 ที่คุณสร้อยมอบหมายงานนี้ให้ หล่อนคิดว่าคงจะเป็นเพราะหล่อนมีความรู้
 พอที่จะคำนวณค่าใช้จ่าย และอีกประการหนึ่งคือ แม้จะเป็นบ่าวในเรือน
 คุณหญิงแขกก็ไม่ควรจะต้องอยู่อย่างสุขสบายเกินไป ควรตื่นเช้าและรู้จักหน้าที่
 ทั่วบริเวณยังมีตอยู่ หล่อนจึงจุดไฟเพื่อให้แสงสว่าง จึงทำให้มองเห็น

ได้ชัดเจนขึ้น

บ้านพระยารรมาอนุรักษนั้นเป็นเรือนไม้ทรงไทยหลังใหญ่กว่าบ้านของผู้คนในละแวกใกล้เคียงมาก ภายในบริเวณบ้านมีเรือนเล็กของผู้เป็นมารดาแยกออกมาต่างหากอีกหนึ่งหลัง และยังมีเรือนยาวชั้นเดียวตั้งอยู่หลังโรงครัวซอยออกเป็นหลายห้อง เพื่อให้บ่าวไพร่ได้อยู่อาศัย แม้จะหมดยุคทาสไปแล้ว บ้านหลังนี้ก็ยังมีคนพึ่งใบบุญอยู่หลายสิบคน จึงไม่เงียบเหงาเลย

บุษบงเดินตามทางเดินมาจนถึงหน้าเรือน จากนั้นก็แยกลงมาตรงทำน้ำที่มีเรือพายลำเล็กจอดขนานข้างเรือยนต์ทรูทราของพระยารรมาอนุรักษ ซึ่งเป็นยานพาหนะที่โก้หรูอย่างยิ่งในสมัยนี้ นอกจากเรือยนต์แล้วท่านยังมีรถม้าที่สั่งตรงมาจากต่างประเทศเป็นยานพาหนะอีกอย่าง แต่ถนนหนทางยังไม่ค่อยสะดวกนักท่านจึงนิยมเดินทางด้วยเรือเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นมีธุระในวังหรือบ้านขุนนางชั้นผู้ใหญ่จึงจะใช้รถม้า

แม้จะมีถนนเข้าถึงบ้านแต่หนทางยังมีมืดและเปลี่ยว ดวงไฟที่ติดอยู่ตามหัวมุนั้นแสงน้อยเสียดเกือบเท่าแสงหิ่งห้อย นานๆ จะพบบ้านเศรษฐีที่มีไฟฟ้าใช้ ชาวบ้านยังจุดได้จุดตะเกียง หลอนจึงเลือกไปตลาดทางเรือ อีกทั้งมีความชำนาญในการพายเรือเป็นอันดีเพราะเป็นสาวชาวคลองตั้งแต่เกิด

ยามตีสี่ชาวบ้านริมน้ำก็เริ่มต้นจากการหลับไหล บ้านเรือนหลายหลังมีแสงไฟแวบแวม มีเสียงคนคุยกันตลอดทาง แต่สรรพสำเนียงนั้นไม่ได้ผ่านเข้าหูบุษบงแม้แต่คำเดียว เมื่อได้อยู่ในที่สงบอีกครั้งก็ทำให้นึกถึงความฝัน ความฝันก่อนตื่นนั้นยังคงวนเวียนอยู่ในใจ ค่อยๆ ก่อเกิดความกังวลและไม่สบายใจอย่างบอกไม่ถูก

เรือนทาส...

บุษบงหลับตาลงอย่างอ่อนล้า มันคือสถานที่ที่ฝันเห็นแม่ แต่สิ่งที่เคยได้ยินเกี่ยวกับเรือนแห่งนี้ก็คือมีวิญญาณร้ายสิงสู่คอยหลอกหลอนให้คนหวาดกลัวอยู่ร่ำไป จนกระทั่งคนรับใช้เก่าแก่ต้องออกจากบ้านไปหมด ที่

เหลืออยู่ก็มีเพียงยายจำปาต้นห้องของคุณหญิงแหวผู้ที่เลี้ยงดูหล่อนมา และยายเจียมผู้เป็นแม่ครัวเท่านั้น ทุกครั้งที่ถามถึงความเป็นมาของเรือนเพราะความอยากรู้ตามประสาคนรุ่นหลังทั้งคู่อะไรก็อึ้งหรือก็ไม่ก็เฉไปเรื่องอื่นหนักเข้าจำปาก็เอ็ดอึ้งจนหล่อนต้องเงยไปในที่ที่สุด

ปริศนาของเรือนทาสก็ยังคงเป็นสิ่งสลับและน่าสนใจมาจนกระทั่งทุกวันนี้

ความคิดของหล่อนวกไปวนมา แล้วสุดท้ายก็สรุปในใจ...แม่ไม่มีทางจะไปอยู่ที่นั่น ทุกอย่างเป็นเพียงความเพ้อเจ้อและคิดมากของตนเองเท่านั้น

บุษบงพายเรือไปเรื่อย ๆ ไม่นานนักก็ถึงตลาด แม่ฟ้ายังมีแต่ผู้คนที่มากมาย เสียงทักทายถามไถ่สารทุกข์สุกดิบดังมาตลอดทางเนื่องจากคุ้นเคยกันทั้งสิ้น

หล่อนจับจ่ายซื้อของพร้อมกับนำผักที่ปลูกไว้มาขาย ซึ่งหล่อนเตรียมใส่เรือไว้ตั้งแต่ตอนค่ำ

ตอนแรกหล่อนคิดจะปลูกผักเหล่านี้ไว้แคกินในบ้านเท่านั้น แต่เมื่อถึงเวลาเก็บก็พบว่ามันมากมายจนกินไม่หมด จึงแบ่งส่วนหนึ่งออกมาขายเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับคนในเรือนเล็ก เพราะตั้งแต่คุณสร้อยขึ้นเป็นใหญ่ก็มีเคยเอาเงินของพระยารามาบูรณะมาจนเจือคุณหญิงแหวผู้เป็นแม่สามีอีกแม่แต่แดงเดียว อ้างว่ามีข้าวปลาและที่พักให้กินอยู่แล้ว แต่คงลืมนึกว่านอกจากที่อยู่และข้าวปลาอาหาร คุณหญิงแหวก็จำเป็นต้องใช้จ่ายเรื่องอื่นๆ เช่นหยูกยาเวลาเจ็บป่วย หล่อนจึงต้องหาเงินมาเก็บเอาไว้บ้าง ยามฉุกเฉินจะได้ไม่ต้องเดือดร้อนปากหน้าไปขอแล้วถูกเหน็บให้เจ็บใจเล่น

การกระทำของคุณสร้อยเป็นที่เลื่องลือจนข่าวไพร่เอาไปนินทากันสนุกปากและคุณหญิงแหวก็ทราบเรื่องนี้ดี แต่ท่านก็ยังวางเฉยไม่ปริปากว่าอะไร ใช้เงินส่วนที่สามีมอบให้ไว้ก่อนตายอย่างประหยัด ซึ่งส่วนหนึ่งท่านก็นำมาส่งเสียหล่อนให้เล่าเรียนถึงชั้นมัธยม เมื่อเกิดเหตุให้ไม่ได้เรียนต่อ หล่อนก็หาเงินมาชดเชยท่านด้วยการปลูกผักโดยใช้พื้นที่ท้ายเรือนเล็กนั่นเอง

แล้วเอามาขายเก็บเล็กผสมน้อยจนพอมีพอใช้กันตามประสา เมื่อขายผักได้หมดก็มีเงินพอสมควร แม้ไม่มากมายนักแต่ก็พอที่จะซื้อหาอาหารอย่างดีให้คุณหญิงได้ เพราะตอนนี้หล่อนเลือกที่จะแยกครัวเล็กออกมาอีกแห่ง เพื่อให้คุณหญิงแซและป้าจำปาได้รับอาหารดีๆ ไม่ใช่ของเหลือเดนจากคุณๆ บนเรือนใหญ่

ขณะเดินผ่านแผงปลา แรงดึงดูดบางอย่างทำให้หล่อนชะงักเท้า วันนี้มีปลาทุสด ตาใส เหงือกแดงอยู่หลายตัว ทำให้หล่อนนึกถึงอาหารอย่างหนึ่งขึ้นมาทันที อาหารที่คุณหญิงแซเปรยว่าอยากกินเมื่อสองสามวันก่อน บุษบงจึงเลือกปลาทุใส่ช่งสานเล็กๆ ที่แม่ค้ายื่นมาให้ แล้วจ่ายด้วยเงินที่ได้จากการขายผัก

การมาตลาดในเวลาเช้ามักจะได้เปรียบคือได้เลือกของก่อน วันนี้นิหล่อนตั้งใจจะทำต้มกะทิสายบัวให้คุณหญิงแซ และจะแบ่งส่วนหนึ่งไปตักบาตรอุทิศส่วนกุศลให้แก่แม่ที่หล่อนฝันถึง การจับจ่ายใช้เวลาไม่นานนัก เนื่องจากเป็นสิ่งที่ซื้ออยู่เป็นประจำเกิดความชำนาญแทบจะหลับตาเดินได้ เพราะรู้ว่าอะไรอยู่ตรงไหนของตลาด ของที่ซื้อส่วนใหญ่ก็จะเป็นพวกเนื้อสัตว์ เพราะผักปลูกไว้ที่บ้านแล้ว ส่วนสายบัวก็เก็บเอาจากบึงไม่ต้องซื้อหาให้เปลืองเงิน

เมื่อเสร็จสิ้นการซื้อของ บุษบงก็พายเรือกลับบ้าน จากนั้นก็เข้าครัวซึ่งยายเจียมตื่นมารออยู่แล้ว หล่อนจึงวางตะกร้าของให้ยายเจียมตรวจดูซึ่งเป็นสิ่งที่ทำอยู่ทุกวัน

“ซื้ออะไรมาบ้าง” ยายเจียมถามพลางรื้อค้นภายในตะกร้า

“หมูกับไก่จะ ส่วนผักเดี่ยวไปเก็บที่แปลง”

สีหน้าของเจียมไม่ค่อยสบายใจนัก นางมองบุษบงอย่างสงสารแกมเอ็นดู “เอาเงินตัวเองออกอีกแล้วใช่ไหม”

บุษบงยิ้มตอบ

“เงินตัวเองที่ไหนกันจะ เงินท่านทั้งนั้น” หล่อนตอบไปตามที่ใจคิด

ด้วยเจียมตัวเสมอว่าเงินที่ได้มานั้นแม้จะมาจากน้ำพักน้ำแรง แต่ผืนดินนี้ก็เป็นของท่าน

“แม่บุษเอ๋ย ใจเอ็งประเสริฐนัก ยายขอใจแทนว่าคนอื่นด้วย หากไม่ใช่เงินชายผักของเอ็ง พวกบ่าวทั้งหลายคงได้กินแต่ข้าวคลุกน้ำพริก”

บุษบงไม่กล่าวอะไร เพียงแต่ยิ้มบางๆ หล่อนถูกสอนมาให้มีน้ำใจต่อทุกคนและเข้าใจความยากแค้น ไม่มีใครอยากเกิดมาเป็นบ่าวให้เจ้านายข่มเหง ดังนั้นเมื่อช่วยเหลือกันได้ก็ช่วยกันไปตามสมควร

“เอ๊ะ วันนี้มีปลาหูด้วยหรือ ของคุณท่านเรือนเล็กไซ้ใหม่”

“ไซ้จะยาย ฉันว่าจะต้มกะทิสายบัว”

ยายเจียมเมยหน้าขึ้นจากตะกร้า มองหญิงรุ่นหลานด้วยสายตากังวล ก่อนจะท้วงขึ้นมาเบาๆ “นี่ยังงี่ขึ้นมาถึงอยากทำ ถ้าคุณสร้อยรู้เดี๋ยวก็แย่หรือก”

ปลาหูต้มสายบัวเป็นอาหารที่คุณสร้อยเกลียดชังอย่างที่สุด และสั่งห้ามแม่ครัวทุกคนทำอาหารชนิดนี้โดยเด็ดขาด ซึ่งไม่มีใครรู้เหตุผลนอกจากยายเจียม แม่ครัวเก่าแก่ผู้อยู่มานานที่ไม่คิดจะเปิดปากให้ใครรู้ ด้วยเกรงว่าหากถึงหูคุณสร้อยเข้าตนก็จะเดือดร้อน แต่บุษบงไม่หวั่นเกรง หล่อนโตพอที่จะรู้ว่าอะไรคือสาระและอะไรคือเรื่องไร้สาระ อีกทั้งครัวเล็กกับครัวใหญ่ก็แยกกันอย่างเด็ดขาด จึงไม่มีวันที่คุณสร้อยจะรู้หากไม่มีใครฟ้อง

“อย่าให้รู้ลึะ ฉันทำให้คุณท่านแล้วก็จะแบ่งไปตัดบาตร ซ้อมมาแค่สี่ตัวเท่านั้น”

ยายเจียมมองปลาหูอย่างไม่สบายใจ แต่เมื่อบุษบงกล่าวเช่นนั้นก็ไม่อยากขัดข้อง เพราะเป็นเรื่องกุศล

“ถ้าอย่างนั้นก็ตามใจ ตัดบาตรก็อย่าลืมอุทิศส่วนกุศลให้เจ้ากรรมนายเวรด้วย จะได้รอดพ้นเรื่องร้ายๆ คนชั่วจะได้เลิกจองเวรจองกรรม”

เจียมกล่าวขึ้นมาลอยๆ แต่บุษบงรู้ว่ายายเจียมหมายถึงใคร แม้ยายเจียมจะไม่บอก หล่อนก็ทำอยู่เป็นประจำ แต่ดูเหมือนว่าอีกฝ่ายจะ

บาปหนาไม่ยอมรับผลบุญที่หล่อนอุทิศให้ ยิ่งคงจองเวรจองกรรมอยู่รำไป

เมื่อแสงตะวันระบายนท้อฟ้า ครัวบ้านพระยาธรรมานุรักษ์ก็ตื่นจากการหลับไหล บ่าวไพร่ตื่นจากที่นอนมาทำหน้าที่ ซึ่งแต่ละคนก็มีหน้าที่แตกต่างกันไป ในยามเช้าเช่นนี้ในครัวเป็นที่ที่ครึกครื้นที่สุดเพราะมีงานมากมายเกิดขึ้นที่นี่

ครัวบ้านนี้แยกออกจากตัวเรือนอย่างเป็นทางการ เป็นเรือนไม้โล่งยกพื้นสูงขึ้นมาใช้เป็นที่เตรียมเครื่องปรุงและเก็บหม้อข้าวหม้อแกง ด้านหน้าเป็นเตาที่ทำอย่างง่าย ๆ ด้วยการวางก้อนหินเป็นฐานสามก้อน เชื้อเพลิงเป็นฟืนไม้แห้งที่บ่าวชายช่วยกันผ่าแล้วนำมาเก็บไว้ที่โรงเก็บฟืน เตาหนึ่งเอาไว้หุงข้าวกระทะโดยใช้กระทะใบบัว อีกเตาเอาไว้ทำแกงโดยใช้หม้อขนาดใหญ่ ซึ่งต้องทำครั้งละมากๆ เนื่องจากมีคนอาศัยอยู่ในบ้านนี้หลายสิบคน

ส่วนอาหารที่เตรียมขึ้นบนเรือนทั้งสองนั้นเป็นอาหารที่เตรียมต่างหาก โดยจะเตรียมแต่น้อย สำหรับเจ้านายทั้งห้ารวมทั้งจำปาต้นห้องของคุณหญิงแซ่จิ้งมีเตาอังโล่อีกใบสำหรับทำกับข้าวขึ้นตักโดยเฉพาะ

หน้าที่ของบุษบงคือทำอาหารให้คุณหญิงแซ่กับจำปาที่แยกออกมาอีกเรือน เพราะอาหารที่ทางเรือนใหญ่ส่งลงมาบางครั้งคุณหญิงแซ่ก็ไม่อาจกินร่วมได้ บุษบงจึงตัดปัญหาอาสาทำเอง แต่บางครั้งก็ต้องทำอาหารขึ้นเรือนใหญ่ด้วยเพราะเมื่อบุตรชายและบุตรสาวของพระยาธรรมานุรักษ์และคุณสร้อยเติบโตเป็นหนุ่มเป็นสาว อาหารการกินก็พิถีพิถันตามความต้องการของแต่ละคน ซึ่งในเวลานี้ยายเจียมมีอายุมากขึ้นจึงทำคนเดียวไม่ทัน

บุษบงตั้งหน้าตั้งตาทำปลาทุ้มกะทิสายบัวอย่างสุดฝีมือ ไม่นานแกงหม้อเล็กก็สำเร็จด้วยดี หล่อนตักแยกออกมาสองถ้วย ถ้วยหนึ่งสำหรับตักบาตร ส่วนอีกถ้วยเอาไว้ให้คุณหญิงแซ่กับจำปา เมื่อเรียบร้อยแล้วก็ถือถาดเงินที่บรรจุขี้ใส่ข้าวและกับข้าวสำหรับตักบาตรขึ้นเรือนคุณหญิงแซ่ไปก่อน เพื่อให้ท่านได้ตักบาตรก่อนที่จะกินอาหารเช้า

สถานที่ที่ตัดบาตรของหล่อนกับคุณหญิงแซ็กคือท้ายเรือนเล็กของคุณหญิงแซ็กนั่นเอง ตรงนี้เป็นเวียงไค้ ที่ดินของพระยารัชมานูรักษ์ชั้นมีลักษณะเหมือนเกาะ มีเพียงทิศใต้ทิศเดียวเท่านั้นที่เป็นแผ่นดิน

บุษบงประคองคุณหญิงแซ็กซึ่งบัดนี้อายุล่วงเข้าหกสิบ นับว่าเป็นผู้ที่อายุยืนมากในสมัยนี้ แม้จะผ่ายผอมเพราะถูกรอคักยักรุมเร้า ท่านก็ยังคงความสง่างามอย่างที่ไม่อาจหาผู้ใดเหมือน ท่วงท่ากิริยาถึงดงาม ยามเดินยังเดินตัวตรงไม่ได้หลังค่อมเหมือนคนในวัยเดียวกัน ส่วนใบหน้าของท่านแม้จะมีร่องรอยตามกาลเวลาแต่ยังผุดผ่องชวนมองเหมือนยามมองดวงจันทร์

ไม่นานนักพระภิกษุและลูกวัดก็พาขบวนมาถึง บุษบงทำหน้าที่นิมนต์เมื่อเรือจอดเทียบท่าคุณหญิงแซ็กกับจำปาจึงตัดบาตร

บุษบงมองอย่างอึ้งอัมเมใจ เพราะในเวลาความสุขของคุณหญิงแซ็กน่าจะมียู่เพียงอย่างเดียวคือการทำบุญสุนทานสร้างบารมีให้ตนเองและครอบครัว

เมื่อตัดบาตรเสร็จพระภิกษุให้ศีลให้พร อันเป็นคติธรรมเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจ บุษบงนำศีลไปปฏิบัติอยู่เป็นนิตย ทำให้เกิดความสุขกายสบายใจ จากนั้นก็กรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลและแผ่เมตตาให้แก่เหล่าบรรพชน เจ้ากรรมนายเวร ผู้ที่เกื้อหนุนและทุกสรรพสิ่งรอบกาย

ลัฟเพ ลัตตา

สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิดแก่เจ็บตายด้วยกันหมดทั้งสิ้น

อะเวราโหนตุ

จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้มีเวรแก่กันและกันเลย

อัปยาปัชฌาโหนตุ

จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้เบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย

อะนีฆาโหนตุ

จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้มีความทุกข์กายทุกข์ใจเลย

ลูซี่ อัตตานังปะริหะรันตุ

จงมีความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งสิ้นเถิดฯ
 ดวงหน้าละมุนงดงามดังดวงจันทร์ยิ้มแย้มยามที่เสียงสวดสั้นสุดลง
 ร้างที่ร่างเลื่อนอยู่ในความมืดส่องรัศมีสีทองทอประกาย กุศลผลบุญ
 ที่ได้รับทำให้ดวงจิตของวิญญานที่ถูกกักขังแข็งแกร่งกล้าขึ้นทุกวัน แต่ยังมีอาจ
 หลุดพ้นจากมนตราชั่วช้าที่จงจำให้ได้รับความทุกข์ทรมาน

เพราะตัณหา ราคะ กามา และริษยา ทำให้เกิดเรื่องราวอันน่าอัปยศ
 อตลุต การชิงดีชิงเด่นและนำไปสู่ความตายที่ไม่มีใครคาดคิด ความตายอัน
 น่าอนาถก่อให้เกิดเสียงเล่าลือทั่วทั้งคુંน้ำตั้งแต่วันนั้นจนกระทั่งบัดนี้

เรื่องราวเมื่อสิบเจ็ดปีก่อนยังกระจ่างชัดเหมือนกับเพิ่งเกิดขึ้น

ใบหน้าสวยสลดลงยามเมื่อนึกถึงสิ่งที่ผ่านมา หัวใจแม่ก่ลัดหนอง
 ยามเห็นลูกมีหน้าตาโดยที่ไม่อาจช่วยเหลืออะไรได้แม้แต่นิดเดียว ก่อนแปร
 เปลี่ยนเป็นเคียดแค้น

อำนาจยิ่งใหญ่ของหัวใจแม่คือความรักอันบริสุทธิ์ที่ไม่ต้องการสิ่งใด
 ตอบแทน พร้อมทั้งจะทำทุกอย่างแม้แต่กระทั่งสละชีวิตเพื่อให้ลูกได้มีชีวิต
 สืบไป แต่ความรักของแม่ก็พร้อมที่จะแปรเปลี่ยนเป็นเลือร้าย ใครก็ตามที่
 กระทำร้ายย่ำยีเอาดวงใจ อย่าหวังว่าจะได้รับการให้อภัย จะจงเวรจง
 กรรมจนถึงที่สุด

วิญญานผู้เป็นแม่เลื่อนสายตาไปทางเรือนใหญ่ นับปล้นแทบจะลุก
 เป็นไฟเมื่อเห็นพวกมันยังสุขสบายดี

อีกไม่นาน...อีกไม่นานคงหลุดพ้น และเมื่อใดที่ถึงวันนั้น พวกมันจะ
 ต้องชดใช้ด้วยชีวิต!

๒

เรือนไทยหลังใหญ่ของพระยาธรรมานุรักษ์ในตอนเช้ามักจะ
วุ่นวายกว่าเวลาอื่น เนื่องจากเจ้าของเรือนต้องออกไปทำงาน บ่าวไพร่ที่ทำ
หน้าที่ส่วนนี้มักจะมารอท่านที่นอกชาน เมื่อผู้เป็นนายจะเรียกใช้สอย

คุณสร้อยขลุ่ยอยู่ในห้องของบุตรชายมาพักใหญ่ พยายามปลุกสันติ
ให้ลูกขึ้นไปโรงเรียน แต่เด็กหนุ่มวัยสิบห้าอย่างสับสนก็ตื้อดิ่งเกินกว่าที่จะฟัง
คำสั่งแม่ ล้มตัวลงนอนเหมือนเดิม ไม่สนใจเสียงขอร้องเกมบังคับของแม่
แม่แต่คิดเดียว สุดท้ายคุณสร้อยทั้งอ่อนใจและใจอ่อน ยอมให้ลูกนอนต่อ
ขาดเรียนอีกวันทั้งที่วันนี้มีสอบเลื่อนชั้น ด้วยคิดว่าสันติมีพ่อเป็นถึงพระยา
หากเอ่ยปากกับครูแต่คำเดียวก็จะเลื่อนชั้นได้ง่ายๆ โดยไม่จำเป็นต้องสอบ
วัดความรู้

เมื่อจัดการกับลูกชายไม่ได้ก็ไปหาลูกสาวต่อ แต่ปรากฏว่าเข้านี้
แสงจันทร์ไม่ได้อยู่ในห้อง คงออกไปหาเพื่อนตั้งแต่เช้าอีกตามเคย จากนั้น
ก็ลงไปห้องฯ ฝรั่งและตุลละครตามที่เด็กสาวชอบ และคุณสร้อยก็หมัดใจที่
จะจัดการเรื่องนี้แล้วเช่นกัน

คุณสร้อยไม่อยากให้แสงจันทร์เรียนหนังสือ แต่อยากให้ลูกฝึกฝนงานบ้านงานเรือนบ้างเพื่อที่จะได้มีคุณสมบัติที่ดีพร้อมในการออกเรือนกับใครสักคนที่เหมาะสมทั้งทางฐานะ หน้าตาทางสังคม แต่เมื่อลูกสาวย้ายเบียงและบอกว่างานเหล่านั้นคือหน้าที่ของไพร่ คุณสร้อยก็จนปัญญาที่จะโต้แย้งปล่อยให้บุตรสาวได้สมาคมกับเพื่อนฝูง ทำตัวเปิดสะกาดตามแบบสาวยุคใหม่เหมือนกับเจ้านายชั้นสูงและลูกขุนนางผู้ร่ำรวยที่เริ่มตามแบบฝรั่ง

คราวนี้ก็เหลือสามที่ยังแต่งตัวไม่เรียบร้อย ซึ่งต้องเข้าไปช่วยดูแลทุกเช้า พระยาศรภานุรักษ์เป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในกรมท่า ท่านดูแลการตรวจตราสินค้าเข้าและสินค้าออก ซึ่งนับว่าเป็นตำแหน่งที่สำคัญ กินเงินเดือนสูงมากตำแหน่งหนึ่ง และก็เป็นที่เซ็ดหน้าชูตาให้คุณสร้อยอย่างที่สุด เสียอย่างเดียวคือหล่อนไม่ได้กินตำแหน่งคุณหญิง เพราะไม่ได้บดแต่งกันอย่างถูกต้อง เป็นเพียงเมียในบ้านเท่านั้น ข้อนี้ทำให้คุณสร้อยขุ่นใจอยู่ไม่น้อย และคนที่ขัดขวางเรื่องนี้ก็ไม่ใช้ใครที่เหน แม่ผัวที่อยู่เรือนเล็กของหล่อนนั่นเอง

ระหว่างที่กำลังจะไปช่วยพระยาศรภานุรักษ์แต่งตัว หล่อนก็ได้ยินเสียงเรียก เห็นสองข้างชะงักอยู่กับที่ จากนั้นก็หันไปมองที่บันได

“คุณสร้อยเจ้าขา คุณสร้อย”

กลอย บ่าวประจำตัวร่างท้วมเรียกเสียงดังอะอะก่อนจะปรากฏตัวและวิ่งกระหืดกระหอบมาจากด้านล่าง ผ้าแถบสีน้ำตาลแก้มชมพูไปด้วยเหวี่ยง และทันทีที่ไพล่ขึ้นมาก็ถลามากองแทบเท้าเจ้านายทันที

“อะไรของเอ็งฮี้ ทำท่าเหมือนไฟไหม้บ้าน” คุณสร้อยซักสีหน้า มองท่าทางตื่นตูมของบ่าวอย่างไม่ค่อยพอใจนัก มิได้ตื่นเต้นกับท่าทางของบาวเลย ด้วยนางกลอยนั้นชอบอะอะมะเทิ่งแต่ไหนแต่ไรมา

กลอยงยหน้าขึ้นมองเจ้านายด้วยความตระหนก พลังหอบและสุดลมหายใจสลับกันเพราะความเหนียวก่อนจะตอบลละล้าละลัก “ยิ่งกว่าไฟไหม้บ้านอีกเจ้าคะ เรื่องร้ายแรง น่ากลัวเหลือเกิน”

“อะไรของเอ็ง อะไรที่มันน่ากลัว”

กลอยเอื้อมมือไปจับชายผ้าถุงของผู้เป็นนาย มือนั้นสั่นระริกก่อนที่จะหลับหูหลับตาตอบด้วยเสียงอันสั้น “ผี...ผีอ๊อมะลิเจ้าคะ”

ทันทีที่ได้ยินชื่อที่บ่าวกล่าวออกมา ใบหน้าของคุณสร้อยก็ถมึงทั้งดวงตาลุกวาวเป็นประกาย

“นั่งกลอย ข้าบอกเอ็งแล้วใช่ไหมใหม่ว่าไม่ให้เอ่ยชื่ออ๊อิจญูไรนี้อีก สงสัยข้าต้องตบเอ็งล้างน้ำใหม่ถึงจะจำได้”

เมื่อความโกรธเข้าครอบงำคุณสร้อยก็ไม่อาจเก็บงำกิริยาเอาไว้ได้ ใช้ถ้อยคำอันหยาบคายด่าว่า โดยลืมนึกเสียสนิทว่าบัดนี้ดำรงตำแหน่งภรรยาเอกของข้าราชการใหญ่ผู้ดูแลกรมท่า ซึ่งมีเกียรติมากกว่าสกุลดั้งเดิมของตนนัก

เดิมนั้นหล่อนเป็นเพียงลูกเจ้าของโรงฝิ่น พออย่างเข้าช่วยสาว บิดาก็นำมาฝากฝังไว้กับพระยาเดชานุรักษ์กับคุณหญิงแซ่เพื่อให้เกิดกิจการบ้านการเรือน แต่เพราะความงามและจริตแห่งความเป็นหญิง รวมทั้งนิสัยทะเยอทะยานในที่สุดก็ใช้เสน่ห์มัดใจหลวงธรรมานุรักษ์ผู้เป็นบุตรชายของเจ้าบ้าน และเมื่อเมียเอกของท่านตายด้วยโรคร้าย หล่อนก็ชิงตำแหน่งเมียเอกมาจากภรรยาคนอื่นได้จนกระทั่งทุกวันนี้

“โธ่ คุณสร้อยเจ้าขา ฟังบ่าวก่อน” กลอยคร่ำครวญเมื่อเห็นเจ้านายโกรธ

“ให้ข้าฟังอะไร ข้าไม่อยากจะยินอะไรที่เกี่ยวกับมัน” คุณสร้อยทวาดเสียงดัง จ้องบ่าวคนสนิทตาเขียวปัด

“แต่คุณสร้อยต้องฟังนะเจ้าคะ” กลอยเว้าวอน “มีคนอื่นเห็นผีอ๊อมะลิอีกแล้วเจ้าคะ เขาว่าเห็นเป็นตัวๆ เลย เมื่อเข้าตรูนี่เอง”

คำบอกเล่านั้นทำให้ใบหน้าแดงจัดเผือดลงอย่างเห็นได้ชัด แต่ไม่นานก็กลับเป็นปกติ

“เหลวไหลทั้งเพ ข้าไม่เชื่อหรอก”

“ไม่นะเจ้าคะ ไม่ใช่เรื่องเหลวไหล คนหาปลาบอกว่าเห็นผีมะลิจริงๆ” กลอยเถียงและยืนยัน “หรือว่ามันหลุดออกมาแล้ว แล้วถ้ามันหลุดออกมา เราจะทำอย่างไรดีเจ้าคะ” มือไม้อันเย็นเฉียบของกลอยเอื้อมไปแตะเท้าคุณสร้อยหวังให้เป็นที่ฟังฟัง

ผู้เป็นนายขยับเท้าหนี ชี้น้ำป่าวคนสนิทพร้อมทั้งตะเบ็งดำกราต แต่ถ้ำลั้งเกตตีๆ จะรู้ว่าเสียงด่านั้นสั้นกว่าปกติ

“น้องกลอย ปากเอ็งจัญไรนัก เอ็งรู้ตัวหรือเปล่าว่าพูดอะไรออกมา”

กลอยหัวหด ตัวสั่นเทา กลัวเจ้านายก็กลัว กลัวผีมะลิก็กลัว ซึ่งตอนนี้แยกไม่ออกว่ากลัวอะไรมากกว่ากัน

“บ่าว...บ่าวกลัวนี่เจ้าคะ ยังจำแหวตวันที่มีมันถูกสะกดได้ ทั้งแค่นั้ทั้งอาฆาต หากมันหลุดออกมาเรามิต้องตายกันหมดหรือเจ้าคะ”

“น้องกลอย!” ผู้เป็นนายตวาดเสียงดังกว่าเดิมเพื่อปรามให้หยุด เพราะมียอยากได้ยินถ้อยคำจัญไรที่หลุดออกมาอีกแม้แต่คำเดียว “ครั้งนั้นมันแพ้ข้า ครั้งนั้นมันก็ต้องแพ้ข้าเช่นกัน เอ็งอย่าสะเออะมาคิดว่ามันจะชนะข้าได้”

กลอยสะดุ้ง ก็มหน้าหนึ่ง ถ้าแทรกกายไปกับพื้นกระดานได้ก็จะทำ

“เอ็งจำไว้นะน้องกลอย อย่าได้เที่ยวพูดเรื่องนี้ไป จำไว้ว่าไม่มีอะไรที่นั่น วิญญาณของน้องมะลิยังถูกขังอยู่ที่นั่น มันจะต้องพบกับความทรมาน มันจะไม่มีวันได้หลุดออกมาอีกเป็นอันขาด” คุณสร้อยสั่งความและล่าับด้วยน้ำเสียงเด็ดขาด แต่กลอยยังคงหวาดหวั่นในอกอย่างสิ้นเหลือ

“เจ้าคะ บ่าวจะไม่พูดอะไรออกไปแม้แต่คำเดียว” กลอยพยักหน้าหงิกๆ ก่อนงยหน้าขึ้นมองผู้เป็นนาย ถามด้วยเสียงสั้นเพราะความกลัว “ตะ...แต่...เราจะไม่ทำอะไรกันเลยหรือเจ้าคะ”

“เอ็งจะให้ข้าทำอะไร ข้าไม่ใช่แม่มดหมอมผีที่จะไปสู้กับมันได้ แล้วอีกอย่างข้าก็ไม่เชื่อหรือกว่ามันจะออกมาจริง คนคงอุปาทานกันไปเอง”

ตลอดระยะเวลาหลายปีตั้งแต่เกิดเรื่องขึ้น หล่อนก็ได้ยินเรื่องนี้อยู่เสมอ แต่ไม่เคยมีครั้งไหนจะเป็นจริง ทุกอย่างยังเป็นปกติ

“ถ้าอาจารย์แคล้วอยู่ก็คงจะดีไม่ใช่เน้อย เราจะได้ว่ารู้ว่าที่คนเขาพูดมา มันจริงหรือไม่จริง”

กลอยบ่นอุบอิบ คิดถึงหอมผีผู้เก่งกาจซึ่งเป็นผู้สะกดวิญญูณอาฆาตของมะลิไว้ที่เรือนทาสจนไม่สามารถออกมาอาละวาดได้อีก แต่ชื่อนี้ก็แสลงหูผู้เป็นเจ้านายเช่นกัน ซึ่งอาจจะมากกว่าชื่อของผีมะลิด้วยซ้ำ

“อิหากกลอย วันนี้เอ็งเป็นอะไร พูดมาแต่ละอย่างอัปรีัยเหลือเกิน เอ็งอยากโดนกะลามาพร้าวตบปากมากันให้ไหม”

กลอยสะดุ้งอีกครั้ง เงยหน้าขึ้นมองเจ้านายด้วยความหวาดกลัวก่อนจะรีบแก้ต่างพัลวัน

“บ่าว...บ่าวมิได้ตั้งใจเลย ออย่า...อย่าลงโทษบ่าวเลยนะเจ้าคะ บ่าวก็แค่กลัว”

“เอ็งนี่นะ ปอดแตกไม่เข้าเรื่อง แล้วเอ็งก็ไม่ต้องกลัวอะไรให้มันมากนัก มันเป็นแค่ผี จะมาทำอะไรซ้ำได้ เอ็งจำไม่ได้หรือจะว่ามันสิ้นฤทธิ์ไปแล้ว เป็นแค่ลัษฌเวสี วิญญูณเร่ร่อน ต่อให้หลุดออกมาก็ไม่มันวันทำอะไรซ้ำได้ เพราะซ้ำก็มีของดี” น้ำเสียงคุณสร้อยตอนพูดประโยคหลังแฝงความมั่นใจอย่างยิ่งยวด ก่อนปรายตามองไปยังเรือนทาสที่ซ่อนตัวอยู่ในพุ่มไม้ใหญ่ด้วยแวตาทำท่าย

“แต่...แต่...” กลอยยังคงคำนด้วยความกังวล

“นั่งกลอย ข้าบอกให้เอ็งหุบปาก แล้วอย่าพูดเรื่องนี้ให้ซ้ำได้ยีนอีก ไม่อย่างนั้นข้าจะไม่เก็บลินของเอ็งเอาไว้ให้เอ็งพูดอีก” คุณสร้อยสั่งเด็ดขาดมองบ่าวตาขุนขวางที่ยังไม่ยอมจบเรื่องเสียที

“เจ้าคะ” ผู้เป็นบ่าวจำรับคำอย่างแผ่วเบา แต่สีหน้ายังไม่คลายกังวล

“เข้านี้นางเจียมทำอะไรให้ซ้ำกิน” คุณสร้อยเปลี่ยนเรื่องอันเป็นการยุติเรื่องผีมะลิอย่างเด็ดขาด ขณะเดินหนีขนาดไปยังตั้งตัวเล็กซึ่งเป็นที่ประจำของตน ซึ่งเมื่ออารมณ์กลับสู่ภาวะปกติ การพูดจากที่ดีขึ้น แต่หล่อนหมดอารมณ์จะไปช่วยสามีแต่งตัวแล้ว วันนี้ได้ว่างเปล่าทั้งที่ทุกวันนี้จะต้อง

มีสำรับคาวหวานพร้อม หล่อนจึงทวาดถามหา “นั่งกลอย! ไหนสำรับข้า แล้วสำรับของเจ้าคุณอยู่ไหน เดียวท่านก็จะไปทำงานแล้ว!”

“บ่าว บ่าวลืมนะเจ้าค่ะ” กลอยสะดุ้งก่อนตอบเสียงอ่อย หน้าเจียนเต็มทีเพราะมัวแต่ตื่นเต้นกับเรื่องที่ได้ยินจึงลืมาอาหารเช้าของเจ้านายเสียดสนิท

“เอ็งนี่มันไม่ได้ความอะไรสักอย่าง! รับใช้ข้ามาตั้งแต่หัวดำจนหัวหงอกก็ยังไม่ต้องบอกต้องเตือนอยู่ร่ำไป ข้าซ้กจะรำคาญเอ็งเต็มที หรือเอ็งอยากถูกลงโทษไปเสียหมูฮีนึงกลอย!”

“ไม่เอานะเจ้าค่ะ บ่าวจะไปเอาสำรับให้คุณสร้อยเดี๋ยวนี้” กลอยกระวีกระวาดวิ่งออกไป แต่ยังไม่ทันถึงบันไดเรือนนั้นก็ออกมาว่ามีอีกเรื่องหนึ่งต้องรายงาน จึงวกกลับมาอีกครั้ง “คุณสร้อยเจ้าข้า มีอีกเรื่องหนึ่งเจ้าค่ะ”

“อะไรของเอ็งอีก! ถ้าไม่สำคัญจริงละเอ็งหลังขาดเนิ่นงกลอย รู้อไหมว่าข้าหิว”

เมื่อถูกคาคาทโทษเช่นนั้น กลอยจึงรีบกล่าวอย่างรวดเร็วเพื่อไม่ให้เจ้านายอารมณ์เสียมากกว่านี้ “นังบุษเจ้าค่ะ นังบุษมันทำต้มกะทิสายบัวให้พวกเรือนเล็ก”

“อะไรนะ! นี่นังบุษมันกล้าขัดคำสั่งข้าอย่างนั้นหรือ” ต้มกะทิสายบัวเป็นอาหารที่หล่อนเกลียด เพราะเป็นของโปรดของใครบางคน

“เจ้าค่ะ บ่าวแอบเห็น มันไม่ได้เกรงกลัวคุณสร้อยเลยนะเจ้าค่ะ คงเพราะพวกเรือนเล็กให้ท้าย”

คุณสร้อยตวาดสายตาไปยังเรือนเดิมของตนเองทันที ดวงตาวาววับแสดงถึงความไม่ชอบใจอย่างที่สุด

“มันซ้กจะมากไปแล้ว ห่างมือห่างตีนไปนาน สงสัยต้องเตือนความจำมันเสียแล้วว่าบ้านนี้ใครใหญ่ที่สุด ไปตามตัวมันขึ้นมานเรือนนี้เดี๋ยวนี้”

“แล้วสำรับล่ะเจ้าค่ะ”

“เอ็งก็เอาขึ้นมาเลยซิหนึ่งโง่ แต่ข้าจะจัดการนังบุษก่อนกินข้าว คงอร่อยพิลึก” คุณสร้อยสะบัดพัดชนกยูงในมืออย่างอารมณ์ดี แล้วเดิน

ขนาดไปยังห้องนี้ ยิ้มกริ่มเมื่อคิดว่าจะได้ทำอะไรที่สำเก็จบ้างหลังจาก
ได้ยินเรื่องไม่ดีมาตลอดเข้านี้

“เจ้าคะ”

กลอยรับบัญชา แล้วรีบลงเรือนไปอย่างรวดเร็ว สีหน้าเข้มขึ้นกว่า
ตอนขึ้นมาหลายเท่านี้ เพราะเชื่อว่าคงจะมีอะไรสนุกๆ ให้ดูเป็นแน่

บุษบงวางมือจากสำรับของคุณหญิงแฉเมื่อกลอยเดินเข้ามาบอกว่า
คุณสร้อยเรียกพบ ห่วนวิตกขึ้นมาทันที เพราะทุกครั้งที่ถูกเรียกก็จะมีเรื่อง
ให้ถูกดูตำเียนต้อยรำไป แต่นั่นยังก่อให้เกิดความกังวลใจน้อยกว่าการที่
เรื่องนี้จะทำให้คุณหญิงแฉและป้าจำปาต้องทุกข์ใจไปด้วย

“น้ากลอยรู้ไหมจะว่าคุณสร้อยเรียกฉันขึ้นไปทำไม”

กลอยยิ้มเหยียด มองใบหน้าสวยใสที่ชวนริษยาด้วยความสมเพช
แต่มีความสุขที่จะให้อีกฝ่ายว่ารุ่นึงพูดวากวน “แล้วทำอะไรเอาไว้ละ เรื่อง
อย่างนั้นน่าจะรู้แก็ใจ”

บุษบงหันไปมองกลอย พอจะรู้แล้วว่าเข้านี้คุณสร้อยเรียกหาตนด้วย
เรื่องอะไรจึงถอนหายใจออกมา จริงอยู่ที่คุณสร้อยสั่งห้ามทำอาหารชนิดนี้
ขึ้นไปบนเรือนใหญ่ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าหล่อนจะทำให้คุณหญิงแฉและ
ป้าจำปากินไม่ได้ แต่ไม่อยากจะโต้ตอบจึงนั่งเงียบ

“แกอีกละซีที่ไปฟ้องคุณสร้อย” ยายเจียมที่นั่งอยู่ไม่ห่างเอ่ยออกมา
อย่างอดไม่อยู่ ใครๆ ต่างก็รู้ว่ายายเจียมกับกลอยนั้นนั่งดื่อกันมาแต่ไหนแต่
ไร เพราะฝ่ายหนึ่งอายุมากกว่า ถือว่าตัวเป็นรุ่นใหญ่ของบ้าน อยู่มาตั้งแต่
รุ่นปู่รุ่นย่า ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งถือว่าตัวเองเป็นคนโปรดของเจ้าของเรือน จึง
ไม่มีใครยอมใครเลยสักครั้ง

“ไม่ได้ฟ้อง แคร่รายงานให้ทราบ เป็นหูเป็นตาแทนท่าน บ้านนี้มัน
กว้างใหญ่คนก็อยู่กันมาก คุณสร้อยเธอดูไม่ทั่วหรอก”

“โธ่ เป็นหูเป็นตา สอพลอซีไม่ว่า” ยายเจียมสวนกลับด้วยน้ำเสียง

และท่าทางที่แสดงถึงอาการหมั่นไส้อย่างยิ่งวด

“นี่ป่า ถ้าอยากแก่ตายก็อยู่เฉยๆ”

วาทะนั้นทำให้แม่ครัวใหญ่ถึงกับเดือด ลูกยืนขึ้นพร้อมกับหยิบอีโต้ขึ้น หน้าอีกฝ่ายด้วยความโมโหจัด

“ทำไม เอ็งจะทำอะไรซ้ำฮีนั่งกลอย เข้ามาซิ เข้ามา ลองดูฤทธิ์อีโต้ข้าสักหน่อย”

เมื่อกลอยเห็นเช่นนั้นก็ได้แต่กระพืดกระพืดเพราะไม่กล้า จึงค้อมลมไปตามเรื่อง และสุดท้ายก็มาลงที่บุษบง “เร็วเข้าซิหน้บุษ คุณสร้อยรออยู่ ซักข้าไอ้เอ้อจริง”

บุษบงถอนหายใจออกมา ดูเหมือนเรื่องที่คุณสร้อยเรียกนั้นไม่มีสาระนัก และในยามนี้หล่อนก็มีงานอื่นต้องทำ จึงขอผัดผ่อน “เดี๋ยวฉันตามขึ้นไป ฉันขอยกสำรับไปให้คุณหญิงก่อน”

“คิดจะหลีกเลี้ยงไปฟ้องคุณท่านที่เรือนโน้นก่อนหรืออย่างไร คิดเธอว่าจะช่วยอะไรได้ ดีไม่ดีจะกระเด็นไปทั้งบ้าน นี่เตือนด้วยความหวังดีนะ ทั้งคุณหญิงแซ่ ทั้งป้าจำปาแก่แล้ว อย่าให้มาลำบากเพราะกาฝากอย่างเอ็งเลย” กลอยวางก้าม นอกจากเจ้านายแล้วก็ไม่เกรงกลัวใครทั้งสิ้น เนื่องจากถือว่าตนเองนั้นเป็นคนสนิทของคุณสร้อยที่กุมอำนาจทุกอย่างในบ้านนี้เอาไว้ในมือ

แม่จะโกรธที่อีกฝ่ายซึ่งเป็นเพียงบ่าวกำว้าวถึงผู้มีพระคุณ แต่บุษบงก็พยายามข่มใจไม่ต่อล้อต่อเถียง เพื่อไม่ให้เรื่องราวบานปลายใหญ่โต

“ฉันไม่ได้คิดจะเลี้ยง แต่ขอเวลาประเดี๋ยวเดียวเท่านั้น” บุษบงพยายามต่อรองด้วยหวังผู้มีพระคุณทั้งสองที่อาจจะต้องเลื่อนเวลาอาหารเข้าออกไป เพราะไม่รู้ว่าคุณสร้อยจะจัดการธุระกับตนนานแค่ไหน ครั้นจะให้หัวหน้าใครให้ทำหน้าที่แทน ทุกคนก็มีงานล้นมือกันทั้งสิ้น

“ไม่ได้ ต้องไปเดี๋ยวนี้” กลอยออกคำสั่งวางอำนาจด้วยน้ำเสียงเฉียบขาดเสมือนว่าตนคือเจ้านายอีกคน

หญิงสาวก้มมองถาดสำรับอย่างกังวล จนกระทั่งยายเจียมทนไม่ไหว จึงออกตัวช่วยเหลือ

“ไปเถอะแม่บุษ เดี่ยวสำรับคุณหญิงป้าเอาขึ้นไปให้ท่านเอง”

เมื่อมีคนรับหน้าที่แทนบุษบงก็คลายใจ

“ขอบคุณมากนะจ๊ะป้า”

ยายเจียมพยักหน้าส่งสายตาทบอกว่าไม่ต้องเป็นกังวล บุษบงจึงหันหน้าไปทางเรือนใหญ่เพื่อที่จะเดินขึ้นไปพบคุณสร้อย แต่ยังไม่ทันเดินออกไปไกล กลอยก็บัญญัติตามมาอีก

“อย่าเดินเปล่าๆ ถือสำรับขึ้นไปด้วย”

แม้ไม่มีใครจะชอบใจนัก แต่บุษบงก็รับถาดสำรับมาแต่โดยดี หล่อนไม่ยอมเสียเวลา หากซักซ้าจะโดนเอ็ดตะโรยกใหญ่จึงตัดความรำคาญเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา ถือถาดสำรับอันหนักอึ้งอย่างไม่มีคำโต้แย้งใดๆ เดินออกไป

บุษบงเร่งฝีเท้าให้เร็วขึ้น ความระวังจึงลดน้อยลงจนกระทั่งเกือบชนเข้ากับบุคคลหนึ่งที่กำลังเดินสวนมา เดชะบุญที่ยังทำเอาไว้ได้ทัน อุบัติเหตุจึงไม่เกิดขึ้น

พระยารรมานุรักษ์เดินทางลงมาจากเรือนด้วยท่าทางรีบร้อน คงรีบออกไปทำงานอย่างเช่นทุกวัน หล่อนไม่มีใครได้พบท่านบ่อยนักเนื่องจากหน้าที่ของตนนั้นอยู่ที่เรือนเล็กด้านหลัง ครั้นเมื่อได้พบท่านวันนี้หล่อนก็สังเกตเห็นว่าท่านดูทรุดโทรมกว่าเดิมน่าตกใจ ใบหน้าคมตบหมองคล้ำ ตาลูกกราวกับบอดหลับบอดนอน นัยน์ตาแห้งไร้ชีวิต เรือนกายผ่ายผอม แม้ท่านจะสวมชุดราชการเต็มยศติดเครื่องหมายและเหรียญตราต่างๆ บนเสื้อราชปะแตนสีขาวครบครัน ทว่ากลับไม่สง่างามอย่างที่ควร

“ขอ...ขอภัยเจ้าค่ะ”

หล่อนถอยห่างก่อนจะยอบตัวลงข้างทางเพื่อให้ท่านเดินผ่านไป ซึ่ง

ท่านเองก็ไม่ได้ขายตามองมาแม้แต่น้อยราวกับมองไม่เห็น ก่อนจะเดินตรงไปยังศาลาท่าน้ำซึ่งมีบ่าวอีกคนหนึ่งวิ่งถือกระเปาะและเอกสารตามหลัง เมื่อท่านผ่านไปแล้วหล่อนก็อดที่จะมองตามแผ่นหลังไม่ได้ ความคิดกระหวัดไปถึงคุณหญิงแซ่ซึ่งหล่อนรู้ว่าท่านคิดถึงบุตรชายของท่านมากเพียงใด หลายครั้งที่เห็นคุณหญิงแซ่หนึ่งหม่อมตรงหน้าต่างแล้วมองมาที่เรือนใหญ่ แต่อะไรที่ทำให้สองแม่ลูกเหมือนอยู่กันคนละโลก เจ้าคุณไม่เหยียบย่างไปยังเรือนเล็กด้านหลังนานหลายปี เช่นเดียวกับที่คุณหญิงแซ่เองก็ไม่เหยียบมายังเรือนใหญ่อันเป็นเรือนเดิมของท่านมานานแล้วเช่นกัน สองแม่ลูกแม้จะอยู่บ้านเดียวกัน แต่แทบจะไม่เห็นหน้ากันเลย หญิงสาวหลับตาลงอย่างสงสารและหดหู่

เดิมนั้นพระยาธรรมานุรักษ์อยู่ร่วมกับคุณหญิงแซ่บนเรือนใหญ่ ซึ่งเป็นเรือนหอของคุณหญิงแซ่กับพระยาเดชาบุรีรักษ์บิดาของพระยาธรรมานุรักษ์ ส่วนคุณสร้อยอยู่เรือนเล็กด้านหลัง หลังจากนั้นพระยาธรรมานุรักษ์ก็ย้ายไปอยู่เรือนเล็กของคุณสร้อยจนกระทั่งพระยาเดชาบุรีรักษ์สิ้นบุญ คุณสร้อยผู้เป็นลูกสะใภ้ก็ขอแลกเรือน โดยขอขึ้นไปอยู่บนเรือนใหญ่แทน

ถ้าพูดถึงความไม่เหมาะสมก็ไม่เหมาะ แต่ความรักที่เมตตาบุตรชายคนเดียว อีกทั้งคุณหญิงแซ่ก็เห็นว่าตนเองนั้นแก่ชรา ตัวคนเดียวจะอยู่ที่ไหนก็ไม่ดีต่อร้อน ท่านจึงยอมมาอยู่ที่เรือนเล็กตามที่ลูกสะใภ้ต้องการ

เมื่อคุณสร้อยได้ครอบครองเรือนใหญ่ อำนาจของคุณสร้อยก็มากขึ้นตามลำดับ ทำทุกอย่างตามอำเภอใจโดยไม่เกรงใจใครแม้แต่คุณหญิงแซ่ผู้เป็นแม่สามี ซึ่งคุณหญิงแซ่ก็ไม่ขัดคอ ท่านเก็บตัวเงียบอยู่ในเรือน อยู่อย่างสงบกับจำปานางต้นห้องและบุษบังโดยไม่ออกมาวุ่นวายภายนอกเลย แต่หล่อนก็รู้ว่าในใจของคุณหญิงแซ่หันเหไปด้วยความทุกข์และความหวังใฝ่คนในบ้าน หลายครั้งที่หล่อนเห็นคุณหญิงแซ่มองมาที่เรือนใหญ่ด้วยสีหน้ากังวล

“นั่งบุษ เร็วเข้า มัวมองอะไรอยู่” กลอยตะโกนจิกมาจากห้วงบันได

บุษบงดึงความคิดมาสู่ปัจจุบันและคิดว่าเวลานี้คนที่น่าสงสารที่สุดก็คือตนเอง ต้องเก็บงำความทุกข์ความกังวลเอาไว้ภายใน ก่อนประคองถาดขึ้นไปบนตึก รอรับพายุลูกใหญ่ที่กำลังจะโถมเข้าใส่

ศิวอัยยาบ

๓

เมื่อขึ้นไปบนเรือน บุษบงเห็นคุณสร้อยนั่งอยู่ตรงห้องหนึ่ง มือก็กระพือพัดชนกยุงอันโปรดไปมาคล้ายกับฆ่าเวลามากกว่าจะคลายร้อนจริงๆ เข้านี้คุณสร้อยคงไม่ออกไปไหนเนื่องจากยังสวมชุดที่มักชอบสวมยามอยู่บ้าน นั่นก็คือพันผ้าแถบกับนุ่งโจงกระเบนผ้าลาย ถึงกระนั้นก็เขavnสร้อยเส้นใหญ่กว่านี้วก้อย ตามตัวประดับทองหยองและเพชรแพรวพราว

บุษบงถือถาดไปวางไว้บนตั่งตัวเล็กอันเป็นที่กินอาหารของคุณสร้อย จากนั้นก็ถอยออกมา นั่งพับเพียบบนพื้นกระดานเพื่อรอให้คุณสร้อยแจ้งว่าเรียกตัวมาเพื่อการใด รอไม่นาน เพียงกันถึงพื้นเสียงตำหนักแก้วกร็ยวกราดแหลมๆ ก็ตั้งขึ้นทันที

“นั่งบุษ วันนี้เอ็งทำปลาตุ้มกะทิสายบัวอย่างนั้นหรือ”

“เจ้าค่ะ” บุษบงซึ่งเตรียมตัวมาอยู่แล้วตอบรับตามความจริง หล่อนไม่คิดจะแก้ตัวและไม่คิดว่ามันคือความผิด เพราะครัวของคุณหญิงเข้ากับคุณสร้อยแยกจากกัน

“นี่เอ็งยกยอกเงินเข้าไปซื้อของที่ข้าสั่งห้ามอย่างนั้นหรือ” คุณสร้อย

กล่าวหาเสียงแหลม และกระทบกระทั่งยิบคุณหญิงแซมตามเคย “เอ็งนี่มัน
 เลว เนรคุณเลี้ยงเสียข้าวสุกจริงๆ หรือว่าเจ้านายเรือนโน้นสั่งให้ทำ”

วุ่นหนึ่งบุษบงโกรธที่คุณสร้อยก้าวร้าวถึงผู้ใหญ่ที่ตนเคารพ แต่ต้อง
 ทำเฉย ฐานะของตนนั้นหากต่อปากต่อคำไป คุณสร้อยก็จะยิ่งพาดพิงถึง
 คุณหญิงแซมมากขึ้น จึงอธิบายที่มาของอาหารที่ก่อให้เกิดเรื่องด้วยน้ำเสียง
 ราบเรียบ

“บ่าวมิได้ยกยอกเงินของคุณสร้อย และคุณหญิงท่านก็ไม่เคยสอน
 ให้บ่าวละโมภอยากได้ของของคนอื่น” บุษบงปฏิเสธทันที

“เดี๋ยวนี้เอ็งชักล้าระเน้งบุษ แล้วถ้าเอ็งไม่ได้เอาเงินของข้าไปซื้อ
 ปลาหูพวกนั้นมันล่องน้ำมาหาเอ็งเองหรือยังงี้”

“บ่าวใช้เงินที่บ่าวหามาซื้อเจ้าคะ”

“หามาเอง อย่างเอ็งนี่นะหรือที่จะหาเงินได้” น้ำเสียงนั้นแสดงถึงความ
 ไม่เชื่อถือนัก แล้วสีหน้าของคุณสร้อยก็แสดงถึงความตกใจเมื่อนึกสิ่งหนึ่ง
 ขึ้นมาได้ “อย่าบอกนะว่าเอ็งเอาสมบัติของคุณแม่ไปขาย”

คุณสร้อยชัก สีหน้าโกรธเกรี้ยวยิ่งกว่าเดิม เพราะเกรงว่าเงินที่บุษบง
 ไปได้มานั้นคือเงินจากการขายของเก่าแก่จำพวกเครื่องแต่งตัวที่คุณหญิงแซม
 มอบให้ หากเอาของเหล่านั้นไปขายก็คงได้เงินจำนวนมากทีเดียว มากจน
 นำไปตั้งตัวข้างนอกได้ อาจจะทำอยู่อย่างสุขสบายไปตลอดทั้งชาติ หากเป็น
 เช่นนั้นจริงคุณสร้อยคงยอมไม่ได้ เพราะหมายเอาไว้แล้วว่าของเหล่านั้นจะ
 ต้องตกเป็นของแสงจันทร์แต่เพียงผู้เดียว คนอื่นไม่มีสิทธิ์จะต้องทั้งสิ้น

“ไม่ใช่เจ้าคะ ไม่ใช่เงินจากสมบัติเก่า บ่าวปลุกผักที่สวนหลังบ้านเอา
 ไปไว้กินกันในครัว แต่มันมากจนกินไม่หมด บางส่วนก็เก็บไปขาย ได้เงินมา
 ใช้จ่ายเล็กน้อย” บุษบงตอบไปตามความเป็นจริง ไม่คิดจะปิดบังเรื่องนี้อยู่
 แล้ว

คุณสร้อยถอนหายใจอย่างโล่งอกเมื่อได้ยินเช่นนั้น เพราะไม่ต้องการ
 ให้สมบัติของคุณแม่สามีกระเด็นไปที่อื่น แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่าเลิกรา

“เอ็งปลุกผักตรงไหน ทำไมเข้าถึงไม่รู้เรื่องสักนิด”

“ท้ายบ้าน ตรังริมคลองเจ้าคะ” บุซบงตั้งใจปลุกให้หลับหูหลับตาคุณสร้อยด้วยเกรงว่าจะเกิดปัญหา จึงเลือกบริเวณริมคลองท้ายเรือนเล็ก เพราะหล่อนรู้ว่าที่ตรงนั้นคุณสร้อยจะไม่ไปเหยียบย่าง

“ถ้าอย่างนั้นพาไปดูหน่อย ข้าอยากมั่นใจว่าเอ็งไม่ได้โกหก และถ้าเอ็งโกหก เอ็งรู้ใช่ไหมว่าโทษนั้นจะเป็นอย่างไร” คุณสร้อยคาดโทษเอาไว้ล่วงหน้า

บุซบงไม่มีสิทธิ์คัดค้าน และทำใจว่าเมื่อคุณสร้อยเห็นแปลงผักแล้ว ก็เชื่อว่าหล่อนจะไม่ได้รับโทษ บางทีโทษอาจจะมากกว่าเดิมเสียด้วยซ้ำ

บุซบงเดินลงเรือนนำหน้าคุณสร้อยไปยังแปลงผักที่ปลุกเอาไว้ ซึ่งมีดงเตยรกเรือ่พรางตาจึงรอดพ้นสายตาของกลอยไปได้ พอพ้นดงเตยก็พบแปลงผักเล็กๆ ที่บัดนี้กำลังอยู่ในช่วงเก็บเกี่ยว มีผักปลุกผสมกันหลายชนิดเหมือนสวนครัวที่บ้านอื่นปลูกไว้กินกัน

บุซบงมองไปทางคุณสร้อยที่กำลังกวาดตามองไปทั่วด้วยสีหน้าเรียบนิ่ง แต่บุซบงรู้ดีว่านั่นไม่ใช่สิ่งที่หล่อนจะไว้วางใจได้เลย

“มีเท่านี้เองหรือ”

“เจ้าคะ” หล่อนตอบ ภาวนาให้คุณสร้อยเลิกรา ไม่ทำในสิ่งที่กำลังกลัว แต่ดูเหมือนคำภาวนาของหล่อนจะไม่เป็นจริง คุณสร้อยเรียกบ่าวประจำตัวเสียงหวานเหมือนกับทุกครั้งที่จะใช้กลอยมาเล่นงานหล่อน

“กลอยเอ๊ย...กลอย มาใกล้ข้าทีเถอะ”

“เจ้าคะ คุณสร้อยมีอะไรให้บ่าวรับใช้หรือเจ้าคะ” กลอยขานรับเสียงหวานราวลูกคู่ของเจ้านาย ทั้งที่เมื่อครู่กำลังทำหน้ายุ่งเพราะแดดร้อนจัด

“ข้ารู้สึกขวางหูขวางตาผักพวกนี้เหลือเกิน เอ็งช่วยจัดการให้มันพ้นหูพ้นตาข้าที่ได้ไหม”

คุณสร้อยกล่าวเสียงหวานกับบ่าวคู่ใจ แต่เสียงนั้นไม่ต่างจากคมมีด

ที่กรีดลงในหัวใจของบุษบงเลย

“จัดการยังไงดีเจ้าคะ”

“ถอนให้หมดแล้วจุดไฟเผา”

“คุณสร้อย!” บุษบงตรงออกมาเมื่อแปลงผักที่ไร้ความผิดถูกพิพากษา
เช่นนั้น “บ่าวของคุณท่านแล้ว”

บุษบงหมายถึงคุณหญิงแซ่ ซึ่งท่านก็เห็นดีเห็นงาม ตอนเย็นบางวัน
ท่านก็เดินลงมาชมสวนผักอย่างเบิกบาน

“นี่เอ็งกล้าเอาคุณแม่มาอ้างอย่างนั้นรี อย่านึกว่าข้าไม่กล้านะ อีก
อย่างคุณท่านของเอ็งก็แค่คนอยู่อาศัย จะมามีสิทธิอนุญาตได้อย่างไร”

เมื่อคุณสร้อยกล่าวเช่นนั้นหล่อนก็จนปัญญาจะเถียง เพราะหาก
ต่อปากต่อคำ นอกจากคุณสร้อยจะไม่หยุดแล้ว ยังอาจจะลามปามไปถึง
คุณหญิงแซ่ผู้ใหญ่ที่หล่อนนับถือ และหากจะพูดให้ถูก สิ่งที่ทรูกรุดานั้น
ไม่ใช่แปลงผักแต่เป็นหล่อนต่างหาก เมื่อไม่อาจทำลายหล่อนได้ คุณสร้อย
จึงลงกับอย่างอื่นแทน

“ข้าไม่ต้องการให้บ่าวหรืออ้ายอีกคนไหนมาใช้ที่ดินของข้าทำมาหากิน
ถ้าจะปลูกก็ต้องจ่ายค่าเช่ามา”

“แต่แปลงผักนี้บ่าวปลูกไว้กินในบ้าน เหลือเท่านั้นถึงจะเอาออกขาย”
บุษบงพยายามอธิบาย มองแปลงผักด้วยความอาลัย หล่อนทำทุกอย่างมา
กับมือ ไม่ว่าจะขุดดิน หว่านเมล็ด รดน้ำ จนผักงอกงามเก็บเกี่ยวได้ ความ
รักความผูกพันก็ย่อมเกิดขึ้นเป็นธรรมดา อีกทั้งเงินที่คุณสร้อยให้มาใช้จ่าย
เป็นค่ากับข้าวนั้นน้อยนัก ถ้ามีสวนผักเป็นของตัวเองก็จะประหยัดค่าใช้จ่าย
ได้มาก และยังเอาเงินที่ขายผักได้มาซื้อเนื้อหมูเนื้อไก่แทน

คำอธิบายของหล่อนไม่มีความหมายเลย เพราะผู้เป็นเจ้านายไม่คิด
ที่จะฟัง

“นั่งกลอย ไปเรียกบ่าวคนอื่นมาช่วยถอนด้วย จะได้เสร็จเร็วๆ ข้า
ร้อนเต็มที”

“เจ้าค่ะ” กลอยรับคำแล้ววิ่งไปทางโรงครัว เพื่อเกณฑ์คนมาทำลาย
แปลงผักตามที่เจ้านายสั่ง

เมื่อรู้ว่าแปลงผักจะต้องพินาศเพราะความอคติ บุษบงจึงหันหน้าไป
ทางอื่นซ่อนความเจ็บช้ำไม่ให้คุณสร้อยเห็น เวลานี้หล่อนอยู่ในฐานะที่
ไม่สามารถโต้ตอบอะไรได้เลย ทำได้เพียงมองสิ่งที่ตนรักถูกทำลาย หัวใจ
ถูกเหยียบย่ำซ้ำแล้วซ้ำอีกอย่างไร้ความปราณี หลายครั้งที่หล่อนอยากลุก
มาสู้ปกป้องตนเอง แต่ก็เกรงว่าหากทำเช่นนั้นเรื่องร้อนใจจะไปถึงคุณหญิง
เขยอย่างไม่ว่าไม่สิ้น จึงต้องกล้ำกลืนต่อไป

เสียงฝีเท้าคนกลุ่มใหญ่ดังใกล้เข้ามา ไม่ต้องหันไปมองก็รู้ว่า เป็นบ่าว
ที่ถูกเกณฑ์มา หล่อนรู้ดีว่าไม่มีใครอยากทำเพราะสีหน้าเต็มไปด้วยความ
กระอักกระอ่วนแต่ซัดคำสั่งไม่ได้

เพียงชั่วพริบตาแปลงผักก็เหลือแต่กองดิน ต้นไม้ถูกเหยียบย่ำ
แหลกลาญไม่ต่างจากหัวใจ

ปกติคุณหญิงเขยซึ่งมักนั่งเอนหลังอยู่ในเรือนหลังเล็กของตนจะมี
สีหน้าเรียบเฉย แต่วันนี้นางกลับมีท่าทางทุกข์ร้อนเพราะยังไม่เห็นหน้าบุษบง
ประกอบกับมีเสียงเอะอะดังขึ้นที่ท้ายเรือนจึงเกิดความสงสัย ครั้นจะเดินไป
ดู ความร่วงโรยของสังขารก็เป็นอุปสรรค จึงเรียกต้นห้องให้เป็นที่

“ไปดูซิจำปาว่าเสียงอะไร”

สิ้นคำสั่งจำปาก็คลานออกไป สวนกับยายเจียมที่ประคองถาดสำหรับ
เข้ามาพอดี ร่างอวบอ้วนของหญิงชราเต็มไปด้วยเหงื่อ ผมเผ้าหน้าตามันย่อง
เพราะอยู่แต่หน้าเตา นางทรุดลงตรงหน้าคุณหญิงเขย หอบแฮกๆ แล้วบอก
เหตุด้วยเสียงขาดๆ หายๆ ด้วยความเหน็ดเหนื่อย

“คุณท่าน้ำเจ้าขา เกิดเรื่องอีกแล้วเจ้าค่ะ แม่บุษเจ้าค่ะ...แม่บุษ”

“บุษมันจะเป็นอะไร” คุณหญิงเขยถามด้วยความร้อนใจ สังหรณ์ใจอย่าง
บอกไม่ถูก

“คุณสร้อยเจ้าคะ เรียกแม่บุงขึ้นไปพบบนเรือน แล้วบ่าวก็เห็นเดินลงมากันก็ไม่ได้คิดอะไร กระทั่งนั่งกล่อมมันวิ่งมาที่ครัว มาเกณฑ์บ่าวไพร่ไปทำลายแปลงผักแม่บุง”

ใบหน้าของคุณหญิงแขยงตึงเมื่อได้ฟังเช่นนั้น เมื่อมองออกไปนอกหน้าต่างก็เห็นควันไฟพวยพุ่งขึ้นมา นางรู้ทันทีว่าผู้เป็นลูกสะใภ้คงทำร้ายจิตใจบุงบงเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

“คุณหญิงเจ้าขา ไปช่วยแม่บุงกันเถอะเจ้าคะ” จำปากกล่าวด้วยความสงสารบุงบง เพราะแปลงผักนั้นหญิงสาวลงทุนลงแรงไปมาก อีกทั้งผักกำลังออกงามให้เก็บเกี่ยวได้

คุณหญิงแขยงคงนั่งนิ่ง มองกลุ่มควันที่ลอยขึ้นไปบนฟ้าก่อนจะถอนใจออกมา ใ้ว่าเวลานี้จะไม่มีโทษ แต่ท่านก็รู้ว่าใจของสะใภ้ตนเองว่าหากยื่นมือไปช่วยเมื่อไร บุงบงก็จะยิ่งโดนเล่นงานมากขึ้น

“อย่าเลย ปล่อยให้ไว้อย่างนั้นละดีแล้ว”

ทั้งจำปาและยายเจียมต่างมีสีหน้าผิดหวัง จนจำปาอดรนทนไม่ได้ตัดพ้อเบาๆ พอให้ได้ยิน “คุณท่านไม่สงสารแม่บุงหรือเจ้าคะ ปล่อยให้คุณสร้อยข่มเหงอยู่ได้รึไป”

คุณหญิงแขยงเห็นหน้ามาด้วยท่าที่สงบเช่นเดิม แต่ในแวตาท่านมีความวิตกทุกข์ร้อนไม่แพ้ใคร “ใ้ว่าไม่อยากช่วย แต่ขึ้นออกไปคนที่เดือดร้อนที่สุดก็คือแม่บุง”

คำกล่าวนั้นไม่ผิดเลย เพราะคุณสร้อยใจคอคับแคบ จำปากับเจียมจึงได้แต่นั่งเวทนาหญิงสาวอยู่แต่ในเรือน

“ไม่รู้คุณสร้อยเธอจงเกลียดจงชังอะไรแม่บุงหนักหนา บ่าวไพร่ก็มีเต็มบ้าน กลับจงใจกลั่นแกล้งแม่บุงคนเดียว” เจียมตั้งข้อสงสัย

ไม่ใช่เพียงแค่ว่าเจียมคนเดียวเท่านั้น บ่าวไพร่คนอื่นก็มีข้อกังขาเรื่องนี้เช่นกัน ต่างก็โจษจันกันไปต่างๆ นานา จนถึงกระทั่งว่าคุณสร้อยอาจจะกลัวว่าคุณหญิงแขจะยกสมบัติให้บุงบงเพราะเป็นผู้ที่อยู่รับใช้ใกล้ชิด แทนที่จะ

ยกให้หลานทั้งสองที่ไม่เคยมาเหลียวแลเลย

คุณหญิงเขยยิ้มออกมา แต่เป็นยิ้มอย่างเวทนาชะตากรรมของหญิงสาวที่ตนอุปการะมากกว่า ท่านรู้ว่าเหตุใดคุณสร้อยถึงได้เกลียดชังขงมาก หากกล่าวไปทั้งหมดก็เกรงว่าจะไม่เป็นผลดีต่อหญิงสาว จึงกล่าวเพียงสั้นๆ

“คนอย่างแม่สร้อยเก่งอยู่อย่างหนึ่ง คือสัญญาตฤณคดี”

คำตอบนั้นไม่ได้ให้ความกระจ่างแก่ใคร ยายเจียมหันมามองจำปาอย่างงงง ส่วนจำปาทำหน้าไม่รู้ไม่ชี้

“หรือว่าคุณสร้อยอิจฉาแม่บุษของเราเจ้าคะ” เจียมถาม สาเหตุเดียวที่น่านจะทำให้คุณสร้อยเกลียดชังขงก็คือความอิจฉา “แม่บุษของเราสาวกว่าสาวกว่า กิริยามารยาทเรียบร้อยกว่า คงกลัวว่าเจ้าคุณจะจับเอาไปเป็นเมียอีกคน”

“ยายเจียมพูดอะไรอย่างนั้น ใครคิดอย่างนั้นรกรจะกินกบาลเอา”

จำปาแหวออกมาอย่างตกใจ

“อ้าว ก็เป็นไปไม่ได้ไม่ใช่หรือ เมื่อก่อนก็เห็นกันอยู่ว่าตอนหนุ่มๆ เจ้าคุณธรรมเจ้าชู้แค่นั้น มีเมียตั้งหลายคน จนเกิดเรื่องนั้นถึงได้หยุด ไม่อย่างนั้นปานนี้คุณสร้อยคงไม่ได้มีอำนาจอยู่คนเดียวอย่างนี้หรอก” เมื่อกกล่าวจบก็นึกได้ว่ากล่าวในสิ่งที่ไม่ควรออกไป จึงรีบเอามือปิดปาก แล้วมองไปยังคุณหญิงเขยที่ยังนั่งอยู่ “คุณท่านเจ้าขา บ่าวขออภัย ปากไวไปหน่อย”

คุณหญิงเขยส่ายหน้าอย่างไม่ถือโกรธ กล่าวเสียงเนือยๆ “ถ้าพ่อธรรมหันมาสนใจแม่บุษสักนิด ฉันก็คิดว่าน่าจะดี จะได้ว่าอะไรเป็นอะไร”

“หมายความว่า คุณหญิงสนับสนุนให้แม่บุษเป็นเมียเจ้าคุณหรือเจ้าคะ!” เจียมถาม ตกใจไม่น้อยกับสิ่งที่ตนเองเข้าใจ

“ฉันไม่สนับสนุนเรื่องนั้นหรอก และฉันก็คิดว่าแม่สร้อยคงไม่ได้กลัวเรื่องนั้น แต่กลัวเรื่องอื่น”

“เรื่องอื่น? เรื่องอะไรหรือเจ้าคะ หรือว่าคุณสร้อยอิจฉาแทนคุณแสงจันทร์ กลัวว่าแม่บุษจะได้ดีกว่า” ยายเจียมเดาอีกครั้งด้วยความอยาก

รู้เต็มที

คราวนี้คุณหญิงเขย็มออกมา ยายเจียมจึงคิดว่าตนเดาถูก

ยายเจียมถอนหายใจออกมาอย่างเวทนาหญิงสาว หากให้พิจารณากันตามความเป็นจริง บุษบงเหนือกว่าแสงจันทร์ทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นรูปร่างหน้าตา กิริยามารยาท นิสัยใจคอ ความฉลาดหลักแหลม ไหวพริบ หรือแม้กระทั่งความสามารถ สิ่งเดียวที่ด้อยกว่าก็คือชาติกำเนิดเท่านั้นซึ่งไม่มีใครเลือกเกิดได้

“เรื่องอิจฉาวิชาของคุณสร้อยไม่มีใครเกินเลยนะเจ้าคะ นี่ยังอุตสาห์ อิจฉาแทนลูก แล้วชีวิตนี้จะหาความสุขได้หรือ” ยายเจียมบ่นออกมาอย่างเหลืออด ด้วยผ่านร้อนผ่านหนาวมาพอสมควร เห็นอะไรมามากจนพอรู้ว่าชีวิตคนนั้นเมื่อถึงระยะหนึ่งก็ควรสำนึกได้ว่ามาตัวเปล่าก็ควรจะไปตัวเปล่า

“ของพรรคนี้ไม่ใช่ของที่จะเลิกกันได้ง่าย ๆ ฉันทเองก็ไม่รู้ว่าจะอยู่ปกป้องแม่บุษได้นานแค่ไหน”

เสียงคุณหญิงแขกคล้ายปลงตกด้วยสังขารที่ร่วงโรย นางจึงกลัวเหลือเกินว่าจะจากไปก่อนที่จะส่งบุษบงไปถึงฝั่งฝัน

ทุกคนที่ได้ยินต่างหน้าเสีย ระยะหลังมานี้คุณหญิงเขย็มบออดๆ แอดๆ ไม่แข็งแรงเหมือนดังก่อน อีกทั้งดูเหมือนกำลังใจของท่านจะถดถอยเมื่อทั้งลูกชาย ลูกสะใภ้และหลานทั้งสองไม่สนใจใยดี

“อย่าพูดอย่างนั้นซิเจ้าคะ บ่าวใจคอไม่ดี” จำปาที่นั่งเฝ้ายามมานานท้วง

“ไม่มีใครหนีความตายพ้นหรอก ห่วงแต่แม่บุษ หากฉันเป็นอะไรไปแม่สร้อยคงไม่เอาแม่บุษไว้ จะฝากฝังไว้กับใครก็ยังมองไม่เห็น”

บ่าวทั้งสองต่างนิ่ง สีหน้าหนักใจไม่แพ้กัน ด้วยรู้ว่าแรงเกลียดชังที่คุณสร้อยมีต่อบุษบงนั้นมากมายนัก และก็เป็นจริงอย่างที่คุณหญิงแขกกล่าว หากไม่มีท่านบุษบงคงลำบาก เพราะพระยาธรรมานุรักษ์นั้นเห็นทุกอย่างตามคุณสร้อยทั้งสิ้นจึงไม่สามารถที่จะพึ่งพาได้

“เอาเถอะ ยังไงแม่บุษก็คงไม่ลำบากนักหรอก พอมีวิชาความรู้ติดตัว

อยู่บ้าง ฉันเองก็ทำหน้าที่ของฉันได้ดีที่สุดเท่านี้เอง”

แม้จะกล่าวเช่นนั้น ทว่าท่าทางของคุณหญิงแข็งแสดงออกถึงความห่วงใย ในใจก็คงครุ่นคิดถึงทางออกสำหรับเรื่องนี้ ด้วยรู้ว่าหากไม่จัดการอะไร...เรื่องบางเรื่องอาจจะสายเกินไป

“แต่ยังไงคุณหญิงก็ต้องอยู่เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรให้บ่าวไพร่ทั้งหมดกับแม่บุษก่อน ไม่มีคุณหญิงพวกบ่าวคงเดือดร้อนกว่านี้เป็นร้อยเป็นพันเท่า นี่เจ้าค่ะสำหรับ แม่บุษตั้งใจทำให้คุณหญิงอย่างสุดฝีมือทุกวันเลยนะเจ้าค่ะ ดังนั้นเช้านี้คุณหญิงจะต้องรับข้าวมากมาย ให้สมกับที่แม่บุษถูกลงโทษอย่างไรเหตุผลจากคนใจดำพรรคั้น” ยายเจียมกล่าวด้วยสีหน้าบูดบึ้ง นางไม่พอใจในการกระทำของคุณสร้อยเลย แต่เมื่อเป็นเพียงไม้ซีกจึงไม่อาจหาญไปงัดกับไม้ซุง ทำได้เพียงแต่บ่นและว่ากล่าวลับหลังเท่านั้น

“เอาเถอะ ฉันจะพยายาม” คุณหญิงเซตต์ดบท รับสารับมาวางบนตั่งและมองตัมกะทิสายบัวด้วยสายตาครุ่นคิด

น้ำตาอาบรินแก้มนวลยามที่ทุกคนเดินจากไปหมดแล้ว บุษบงมองเศษผ้าที่ถูกทำลายด้วยหัวใจอันร้าวราน ที่ร้องไห้หนักได้เสียชีวิต เพียงแต่สังเวชตนเองอย่างเหลือเกินที่ถูกทำร้ายข่มเหงน้ำใจอยู่ร่ำไป แม้แต่สวนผักที่ปลูกไว้เลี้ยงคนทั้งบ้านก็ไม่เว้น หลายครั้งที่คิดจะออกจากบ้านไปเพื่อตัดปัญหา เพราะหล่อนมั่นใจว่าพอมีวิชาความรู้ที่จะไปอาศัยอยู่ข้างนอกได้โดยไม่ต้องเดือดร้อนใคร แต่เมื่อนึกถึงคุณหญิงแซ่และยายจำปา หล่อนก็ทิ้งทวนทั้งสองไปไม่ลงและไม่คิดจะทิ้ง เพราะหากไม่มีหล่อน ทั้งสองก็คงจะไม่มีใครดูแลใส่ใจในเรื่องข้าวปลาอาหาร ทยุกยาในยามเจ็บไข้และเรื่องอื่นๆ อีก จะหวังให้คุณสร้อยผู้เป็นสะใภ้ คุณสันติหรือคุณแสงจันทร์ผู้เป็นหลานมาทำหน้าที่นี้ก็เห็นทีจะไม่มีทาง

เมื่อคิดได้ดังนั้นก็กำลังใจขึ้นมา อย่างน้อยชีวิตก็ยังมีคุณค่าที่จะอยู่เพื่อคนทั้งสอง

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ทำให้หล่อนคิดถึงฐานะของตนเอง หล่อนคือบ่าวในเรือนเหมือนกับคนอื่น เพียงแต่ขึ้นตรงกับคุณหญิงแชนี่ไม่ใช่คุณสร้อย เหตุนี้จึงนับว่าเป็นบุญอย่างหนึ่ง เพราะคุณหญิงแชนี่เมตตาหล่อนอย่างที่สุด หล่อนจึงรักท่านมากกว่าใครในโลกนี้

ใ้ตร่มไ้บุญของคุณหญิงแชนี่ก่อให้เกิดความร่มเย็นอย่างมากมายเกินกว่าที่เด็กกำพร้าจะได้รับ ท่านอบรมสั่งสอน ส่งเสียให้รำเรียนจนกระทั่งหล่อนอ่านออกเขียนได้ และท่านก็เต็มใจที่จะส่งหล่อนเรียนต่อ ทว่าเมื่อคุณแสงจันทร์บุตรสาวของเจ้าคุณหยุดเรียนเนื่องจากไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา และเห็นว่า การรำเรียนวิชาในโรงเรียนเป็นเรื่องน่าเบื่อหน่าย หล่อนก็ต้องหยุดเรียนด้วย เพราะคุณสร้อยยื่นคำขาดไม่ให้บ่าวอย่างหล่อนมีการศึกษาไปกว่าบุตรสาวของตนเอง โดยอ้างว่าจะเสียการควบคุมและการปกครอง

แม้ในตอนแรกคุณหญิงแชนี่จะไม่ยอม แต่หล่อนมิต้องการให้คุณหญิงแชนี่ใจ เพราะเชื่อว่าคุณสร้อยจะไม่เลิกราเรื่องนี้อย่างง่าย ๆ จึงขอออกจากโรงเรียนแล้วมาปรนนิบัติท่านแทน แม้จะเสียดายเรื่องการศึกษา แต่การอยู่กับคุณหญิงแชนี่ทำให้หล่อนได้เรียนรู้อะไรมากมาย มากกว่าการเรียนในโรงเรียนเสียอีก ทั้งนี้ท่านก็ส่งหล่อนจนจบชั้นมัธยมซึ่งเป็นชั้นการศึกษาที่สูงกว่าคนอื่นในเรือน

คุณหญิงแชนี่เคยเป็นนางข้าหลวงในวังมาก่อน ท่านจึงมีความรู้หลายอย่างที่โรงเรียนไม่ได้สอน ท่านชำนาญงานฝีมือทุกด้านและถ่ายทอดให้หล่อนอย่างไม่หวงแหน โดยหวังให้หล่อนเป็นผู้สืบทอดวิชาเอาไว้ทำมาหากินในอนาคต

ในเวลานี้บุษบงคิดว่าเป็นการดีที่ได้ออกจากโรงเรียนมาปรนนิบัติคุณหญิงแชนี่ เพราะท่านเริ่มชรา สังขารโรยไปตามวัย หูตาฝ้าฟางไม่แข็งแรงดังแต่ก่อน เจ็บออดๆ แอดๆ อย่างน่ากังวล ถ้าหล่อนยังคงศึกษาอยู่ก็จะเหลือแต่ป่าจำปาศักดิ์มีอายุไล่เลี่ยกับคุณหญิงแชนี่คอยดูแล อะไรต่อมิอะไรก็

คงไม่คล่องตัวนัก

เมื่อนึกถึงตอนนี้หล่อนก็มีกำลังใจมากขึ้นจึงปาดน้ำตาทิ้ง สะกดกลิ่น
ความเศร้าไว้ การคร่ำครวญไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ อย่างน้อยหล่อนก็โชคดี
กว่าเด็กกำพร้าคนอื่นที่บางคนไม่มีแม่ที่จะซุกหัวนอน

ศรีอยุธยา

๑

บนเรือนไทยหลังใหญ่ที่แม่จะเป็นเรือนโล่งมีลมพัดอยู่ตลอดเวลา ทว่ายามนี้เป็นหน้าร้อน อากาศจึงค่อนข้างอบอ้าว คุณสร้อยทอดตัวนอนอย่างสบาย เหนือผ้าแถบที่พันอกเอาไว้มีรอยแฉียงสีขาวเช่นเดียวกับท่อนแขนและไบหน้า กลิ่นน้ำอบน้ำปรุงหอมฟุ้งไปถึงชั้นล่าง

“เอ็งเห็นหน้ามันไหม ข้าละสะใจเหลือเกิน” ริมฝีปากแดงฉูดฉาด เพราะน้ำหมากขยับเอ๋ย

“เห็นเจ้าคะ บ่าวเองก็สะใจ นี่ไม่รู้ว่ามันปลุกมานานเท่าไรแล้วนะ เจ้าคะ อยู่ที่ต้องจ่ายอะไรที่ไหน ข้าก็ของคุณสร้อย ที่อยู่ที่ของคุณสร้อย เงินที่ได้จากการขายผักเอาไปซื้อทองหยองเก็บไว้บ้างหรือเปล่านั้น” กลอยผู้ทำหน้าที่พัดวีไล่ไฟไปตามประสาคนที่ไม่เคยประสงค์แก่ใครทั้งสิ้น

คุณสร้อยนั่งคิด พอค ล้อยตามคำพูดบ่าวแล้วก็เป็นเดือดเป็นร้อนขึ้นมาทันที “เออจริงของเอ็ง ที่พูดมาก็ถูก หรือว่าข้าควรจะได้รับเงินค่าที่อยู่ที่พักินจากมัน”

“เก็บซีเจ้าคะ หรือไม่ก็เฉดหัวมันออกจากบ้าน เลี้ยงไว้ทำไมละเจ้าคะ

เรือนโน้นมีนั่งจำปากีพอแล้ว”

พัดในมือคุณสร้อยกระพือเร็วขึ้น ถูกใจความเห็นของบ่าวประจำตัว อยู่ไม่นาน

“ข้าเองก็อยากเจตหัวมันอยู่ทุกวัน ก็ติดที่เรือนโน้น นั่งแก้หนังเหนียว นั้นทางปีกปกป้องมันเองก็เห็น ยิ่งมันโตข้าก็ยิ่งหัวน้ใจ”

“หัวน้ใจอะไรเจ้าคะ หรือว่ากลัวเจ้าคุณจะคว้ามมาเป็นเมียอีกคน”

“ทำไมข้าจะต้องกลัวเรื่องนั้น เจ้าคุณอยู่ในมือ ดั้นไปไหนไม่ได้อยู่แล้ว” สุ่มเสียงนั้นแสดงถึงความมั่นอกมั่นใจอย่างยิ่งยวด

“ถ้าอย่างนั้นคุณสร้อยกลัวเรื่องอะไรหรือเจ้าคะ”

“กลัวว่านั่งแก้นั้นจะหาผัวดีๆ ให้หนึ่งบุษ แล้วมันจะได้ดิบได้ดีนะสิ เตี่ยจะดีเกินหน้าเกินตาลูกของข้า”

“ก็อาจจะเป็นไปได้นะเจ้าคะ มันทั้งหน้าตาสวย งานเรือนก็เก่ง กิริยามารยาทก็เรียบร้อย คุณแสงสู้มันไม่ได้สักอย่างเดียว” กลอยวิจารณ์อย่าง ลืมตัว จึงได้รับการตอบแทนด้วยฝ่าเท้าของเจ้านายจนกระเด็นหกหล่มหก ลูกไปไกล

“นั่งกลอย! เอ็งก็กลัวว่าลูกข้าตั๋ยกว่านั่งบุษอย่างนั้นหรือ!” คุณสร้อย ตวาดด้วยท่าทางเดือดดาล เต็มไปด้วยโทสะ เกลียดนักคนที่ชอบเปรียบเทียบแสงจันทร์กับบุษบง

กลอยหน้าเสียว ลูกขึ้นมาลูบเนื้อลูบตัว แรงถีบนั้นทำให้จุกไม่หยอก รีบกล่าวแก้ตัวออกไปทันควันก่อนที่จะไม่มีโอกาส “โอ...บ่าวไม่ได้ตั้งใจว่า อย่างนั้น บ่าวแค่กลัวว่าคุณหญิงแขจะหาผู้ชายดีๆ มาเลี้ยงแม่บุษนะสิ เจ้าคะ ท่านเคยอยู่ในรั้วในวังมาก่อน รู้จักคนก็ตั้งมากมาย เจ้าคนนายคน ทั้งนั้น จะฝากฝั่งนั่งบุษไปกับใครก็ไม่ใช่เรื่องยากเย็นอะไร”

คำพูดของกลอยทำให้คุณสร้อยคล้อยตามไม่ใช้น้อย หล่อนเกลียด ชังบุษบงด้วยเหตุผลที่ไม่อาจบอกใครได้ และนับวันก็ยิ่งทวีความเกลียด เค้าโคจรรูปร่างนั้นหากมองด้วยสายตาเป็นกลางดูงดงามกว่าแสงจันทร์มาก

หากจับมาแต่งตัวดีๆ คงมีสง่าราศี ถ้าบอกว่าเป็นลูกท้าวลูกพระยาคงมีคนเชื่อ

ลูกท้าว...ลูกพระยา

คุณสร้อยทวนคำนี้ในใจ...ไม่มีทาง บุษบงจะไม่มีวันได้เป็นลูกท้าวลูกพระยา สันติและแสงจันทร์ลูกของหล่อนเท่านั้นที่ได้เป็นและจะเป็นตลอดไป

“ข้าควรจะจัดการอย่างไรดีอี๋ยงกลอย” คุณสร้อยขอคำปรึกษา สีหน้าเต็มไปด้วยความเคร่งเครียดไม่น้อย

“หาตัวให้มันสิเจ้าคะ เอาที่คุณสร้อยเห็นว่าเหมาะสม”

ข้อเสนอนั้นทำให้ผู้เป็นนายยิ้มออกมา มองบ่าวด้วยแววตาชื่นชมกึ่งยินดี

“เอ็งนี่ก็ฉลาดนะนั่งกลอย เดียวข้าจะไปคุยกับคุณแม่ อายุอาหนาก็ไม่ใช่หน่อย ควรออกเหย้าออกเรือนไปไม่ใช่มาเป็นภาระเรา เดียวข้าจะหาตัวเร็วๆ ให้มันสักคน พวกนักเลงหัวไม้คุมช่องคุมบ่อนลูกน้องของพ่อข้าเป็นไง น่าจะเหมาะกับมัน”

“เหมาะสมเจ้าคะ” กลอยเออออ “ถ้าคุณหญิงไม่ยอมล่ะเจ้าคะ”

“ก็จ้างให้มันหลุด ขึ้นร้านพวกมันจะระริกระรีดีใจ ได้ทั้งเงินได้ทั้งเมีย”

เมื่อกล่าวออกไปเช่นนั้น ทั้งนายทั้งบ่าวก็หัวเราะประสานเสียงกันลั่นบ้าน รอเพียงโอกาสเหมาะสมเท่านั้น และคราวนี้บุษบงก็จะหายไปจากชีวิตอย่างนิจันรันดร์

แล้วเสียงหัวเราะของทั้งสองก็หยุดลงเมื่อมีใครอีกคนเข้ามา คุณสร้อยลุกขึ้นนั่งปรับเปลี่ยนสีหน้าให้เป็นปกติก่อนจะเอ่ยทักบุตรสาวที่เพิ่งกลับมาจากข้างนอก

“กลับมาแล้วหรือลูกแสงของแม่”

คุณสร้อยมองลูกสาวคนเดียวด้วยแววตาชื่นชม ในวัยสิบห้าย่างสิบหก แสงจันทร์ดูเป็นสาวเต็มตัวและงดงามยิ่ง ได้เค้าหล่อนเมื่อยั้งสาว

มาราวกับพิมพ์เดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นผิวพรรณเนียนละเอียดล่อเหลียงนวล ใบหน้ารูปหัวใจที่ล้อมด้วยผมทรงสมัยนิยมตัดสั้นเพียงต้นคอแล้วยกะบัง สูงด้านหน้า คิ้วเข้มโค้งเรียว ดวงตาดุคม และเมื่อได้เครื่องแต่งกายมาเสริม ก็ยิ่งทำให้หญิงสาวดูผุดผาดเกินกว่าหญิงใดจะเทียบได้

คุณสร้อยส่งเสริมความงามของลูกโดยไม่เสียดายเงินทอง เช่นวันนี้ แสงจันทร์สวมเสื้อลูกไม้ทรงกระบอกสีครามยาวคลุมสะโพกมีระบายที่ หน้าอกและชายเสื้อเพิ่มความเก๋ไก๋ด้วยโบอันใหญ่ ตัดกับผ้าชิ้นสีนวลทอ ลายข้าวหลามตัดสีฟ้าเป็นดอกเล็กๆ ราคาของชุดนั้นพอค่ากับข้าวของคนใน บ้านทั้งเดือน แต่นางก็ไม่นึกเสียดาย หนาซ้ายังนึกไปอีกว่าลูกพระยาธรรมา- นุรักษ์จะชอบช่อได้อย่างไรกัน

ด้วยเหตุนี้เมื่อแสงจันทร์มาขอค่าเครื่องแต่งตัวเท่าไร คุณสร้อย ไม่เคยชี้เหนียว เพราะเชื่อในสุภาษิตที่ว่านารีมีรูปเป็นทรัพย์ ลูกของหล่อน จะต้องงมงายจับตาไม่ว่าจะอย่างไรไปที่ใดก็ตาม

“กลับมาแล้วคะ หัวเราะอะไรกันเสียงดังเชียว” ดรุณีแรกรุ่งนทกเสียง ไส้กังวาน แต่ในเนื้อเสียงค่อนข้างกระด้างตามแบบฉบับของคนที่ถูกเลี้ยงดู อย่างตามอกตามใจ

“ไม่มีอะไรหรอกลูก แค่นั่งกลอยมันเล่าเรื่องตลกถูกใจแม่ก็เท่านั้น”

เมื่อได้ยินคำตอบเช่นนั้น แสงจันทร์ก็ไม่สนใจจะซักถามอีก เอามือ กระทบไหล่อย่างหยุดหยัด “อากาศข้างนอกร้อนเหลือเกิน ร้อนจนผิวแสงแทบ จะไหม้ แต่ก็ดีหน่อยที่ได้ของที่ชอบได้ ไม่งั้นอารมณ์เสียแย่”

แสงจันทร์นั่งลงบนตั่ง พร้อมกับวางถุงกระดาษบรรจุข้าวของที่ซื้อ มา จากข้างนอกลง

วันนี้บุตรสาวออกจากบ้านไปแต่เช้า ตอนแรกคุณสร้อยก็ไม่รู้หรือ กว่าแสงจันทร์ไปไหน แต่เห็นถุงกระดาษที่มียี่ห้อร้านติดมา ซึ่งเป็นร้านผ้าชื่อ ดังในพาหุรัตก็รู้ทันทีว่าลูกสาวออกไปซื้อเสื้อผ้ามาตัดชุดใหม่สำหรับวัน สำคัญซึ่งครอบครัวพระยาพลการพยุหโยธินจะมากินอาหารที่นี่ เพื่อให้บุตร

ชายของฝ่ายโน้นกับแสงจันทร์ได้รู้จักกันก่อนหมั้นหมาย

เรื่องนี้เป็นเรื่องเดียวที่คุณสร้อยรู้สึกชอบคุณคุณหญิงแซ่ มารดาของสามีที่หาหลานชายผู้มีคุณสมบัติเพียบพร้อมไว้ให้แสงจันทร์ มันเป็นสัญญาของทั้งสองตระกูลใหญ่ที่ต้องการเกี่ยวดองกัน แต่เมื่อรุ่นลูกเป็นชายทั้งคู่จึงเลื่อนมายังรุ่นหลาน ทางโน้นมีหลานชายเพียงคนเดียว เช่นเดียวกับทางนี้ที่มีหลานสาวเพียงคนเดียวเช่นกัน ทุกอย่างจึงลงตัว

แม้จะไม่ได้พบกับครอบครัวนั้นมานาน เนื่องจากพระยาพลากรต้องไปอยู่ต่างประเทศในฐานะทูตทหารและเพิ่งกลับมาเมื่อสองเดือน ก่อนแต่ข่าวคราวของทางโน้นก็มีให้ได้ยินอยู่บ่อยๆ และล้วนแต่เป็นเรื่องที่ดี โดยเฉพาะเรื่องบุตรชายคนเดียวของทั้งคู่ที่บัดนี้อายุย่างเข้ายี่สิบเอ็ด เป็นหนุ่มเต็มตัว และกำลังจะจบการศึกษาด้านกฎหมายระหว่างประเทศจากเมืองฝรั่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่โก้หรูอย่างที่สุด ในสายตาของคนเป็นแม่ ไม่มีผู้ชายคนไหนเหมาะกับแสงจันทร์เท่าบุตรชายของพระยาพลากรผู้นี้อีกแล้ว

“ได้อะไรมาบ้างล่ะลูก” คุณสร้อยถามด้วยน้ำเสียงแสดงความเอ็นดู

“ได้มาหลายอย่างค่ะ... กลอย เอาน้ำมาหวานมากินสักแก้วซี ใส่ น้ำแข็งด้วยนะ อย่าลืม” ประโยคหลังแสงจันทร์หันไปสั่งความบ่าว หล่อนติดนิสัยการเติมน้ำหวานใส่น้ำแข็งมาจากเพื่อนในกลุ่มที่เป็นลูกข้าราชการด้วยกัน ซึ่งนอกจากชนชั้นเจ้านายแล้วยังไม่ค่อยมีใครกินน้ำแข็งกันมากนัก ซึ่งหล่อนถือว่าเป็นสิ่งโก้เก๋อย่างหนึ่งที่ขาดไม่ได้ ต้องให้บ่าวซื้อหาเอาไว้เป็นประจำ

“บ่าวไม่ลืมหรอกเจ้าค่ะ” กลอยยิ้มเป็นประจบ

เมื่อยังเห็นรอยยิ้มบนใบหน้าของมารดาจึงถามอย่างสงสัย “คุณแม่อารมณ์ดีอะไรกันคะ ยิ้มไม่หุบเลยทีเดียวนะ”

“ไม่มีอะไรหรอกจ้ะ ก็แค่ความสุขเล็กๆน้อยๆ”

“ความสุขเล็กๆน้อยๆของคุณแม่นี่เรื่องนงบุษซีใช่ไหมคะ” แสงจันทร์กล่าวอย่างรู้ใจ “แล้ววันนี้มันทำอะไรหรือคะ”

“มันสะอะอะมาปลุกผักบนที่ดินของเรา แม่ก็เลยเผาแปลงผักของมัน สะใจพิลึกตอนเห็นมันน้ำตาคลอ” น้ำเสียงและท่าทางของผู้เป็นมารดาเต็มไปด้วยความพอกพองใจเช่นทุกครั้ง

แสงจันทร์นั่งฟังอย่างเงิบๆ หลอนไม่ได้รู้สึกอะไรกับบุขงไปมากกว่าคนใช้ต่ำต้อยคนหนึ่ง ไม่ได้ซิงซังรังเกียจ เพียงแต่เมื่อเห็นมารดาไม่ชอบหลอนก็เออออกไปกับมารดาด้วย แต่ขณะเดียวกันหลายครั้งที่หลอนได้ประโยชน์จากบุขงเช่นการรับใช้เล็กๆ น้อยๆ อย่างตัดเย็บเสื้อผ้า ทำการบ้าน เขียนหนังสือ งานฝีมือ ซึ่งทำได้ดีกว่ากลายเป็นร้อยเท่า นึกเสียดายอยู่เหมือนกันที่มารดาเกลียดซิงบุขง ไม่อย่างนั้นหลอนจะขอคุณหญิงเซอามาเป็นข้ารับใช้ประจำตัว

“ถ้าเกลียดมัน ทำไมคุณแม่ไม่ไล่มันไปล่ะคะ มันจะได้อดตาย หรือไม่ก็ไปเป็นนางซอกการิตตามช่อง เพราะผู้หญิงอย่างมันคงไม่มีปัญญาหากินอะไร สะใจดีออก” แสงจันทร์เสนอ ด้วยหลอนคิดว่ามารดาไม่เห็นจะต่องเดือดร้อนหาเรื่องจัดการกับบุขง ไล่ออกจากบ้านไปก็น่าจะหมดเรื่องหมดราว

“ทำอย่างนั้นได้อย่างไรเล่าลูก คุณหญิงย่าท่านได้มาฉีกอกแม่ปะไร ลูกก็เห็นว่าท่านรักใคร่มันนักหนา แต่ก็เอาเถอะ มันคงอยู่ที่นี้ได้ไม่นานนักหรอก โตเป็นสาวเดี๋ยวก็น่ามีคู่” คุณสร้อยยกกล่าวไปตามเนื้อผ้า ทั้งที่ความจริงมีแผนที่จะจัดการบุขงอยู่แล้ว

แสงจันทร์ไม่เข้าใจความเด็ดฉันทันท์ของมารดานัก แต่เมื่อท่านกล่าวเช่นนั้นหลอนก็เออออกไปตามประสาลูกรักที่ไม่อยากขัดใจแม่ “ถ้าอย่างนั้นก็ตามใจคุณแม่เถอะคะ แสงไม่ขัดข้อง”

หลอนไม่ได้เดือดร้อนหรือรู้สึกรู้สึกละไรกับการที่บุขงอาศัยอยู่ร่วมชายคา ความสนใจจึงหยุดอยู่เพียงแค่นั้น ก่อนหันมาทางตุ๊กกระดาศ แล้วรื้อผ้าออกมากองไว้บนโต๊ะ

“ได้ผ้ามาฝากแม่บ้างหรือเปล่า”

“ได้ซีคะ แสงซื้อผ้ามาทำผืน สวยๆ ทั้งนั้น เดี่ยวคุณแม่เลือกก่อนก็ได้ผืนหนึ่ง ที่เหลือก็ของแสง” หล่อนตอบพร้อมก้มกรีดน้ำตูกว่าน้ำสีสวยขึ้นเต็ม ซึ่งเป็นน้ำดอกอัญชันฝีมือของนางเอง

เมื่อคุณสร้อยเห็นผ้าที่ลูกสาวซื้อมาก็ได้แต่เอทาน ผ้าแต่ละผืนงดงาม ยามลือแสงแพรวพราวเหมือนเคลือบด้วยใยแก้ว แน่หนอนว่าราคาคงแพงจนไม่อยากจะคิด แต่เพราะนิสัยตระหนี่ สุดท้ายก็ต้องกลืนใจถามออกไป

“ราคาเท่าไรหรือลูก”

“ทั้งหมดนี้ก็ยี่สิบบาทค่ะ ผืนละตำลึงเดียวเท่านั้น” แสงจันทร์กล่าวราวกับว่าราคาปกติ ทั้งที่ราคาผ้านั้นเลี้ยงคนทั้งบ้านได้หลายเดือน

“ยี่สิบบาท! มากกว่าราคาของบาทหนึ่งเสียอีก” คุณสร้อยเอทานด้วยเสียงอันทังเพราะตกใจ แต่แล้วก็รีบปรับเปลี่ยนสีหน้าเมื่อเห็นท่าทางไม่พอใจของบุตรสาว

“ไม่แพงหรอกค่ะคุณแม่ ดูซีคะ ออกจะสวย กานดาเล่าให้ฟังว่าบางที่ ท่านหญิงในวังที่กานดาไปรับใช้สั่งผ้ามาจากสิงคโปร์ผืนหนึ่งตั้งหลายชิ้น”

“จะ ไม่แพง แม่ก็ไม่ได้ว่าอะไรนี่จ๊ะ” อีกครั้งที่คุณสร้อยไม่กล้าเถียงลูก การแต่งกายของแสงจันทร์เป็นอย่างหนึ่งที่คุณสร้อยเอามาลบมของตนเอง เพราะเมื่อวัยสาวแรกมาอยู่เรือนนี้อัศจรรย์นัก ฐานะมีต่างจากบ่าวคนหนึ่ง ผิดกับคุณราตรีภรรยาผู้ล่วงลับของพระยาธรรมมานุรักษ์ที่สรรหาชุดงามๆ มาแต่งได้ไม่ซ้ำกันในแต่ละวัน

แสงจันทร์อารมณ์ดีขึ้นเมื่อมารดากล่าวเช่นนั้น หยิบเอาแพรพรรณที่ซื้อมาทาบแขน

“คุณแม่ว่าสีไหนเหมาะกับแสงคะ สีชมพู สีเสด หรือสีทองอ่อนนี่ดี”

“สวยทุกชิ้นเลยลูก แต่อะไรกัน ใจคอจะเอาถึงสีขึ้นเขียวหรือ” คุณสร้อยแสร้งเฝ้า

“แหม ก็คุณลูกกับคุณป้าจะมากินข้าวที่บ้านเราทั้งที แสงจะดูเฝ้าได้อย่างไรละคะ” แสงจันทร์กล่าว บนใบหน้ามีร่องรอยขวยเขิน เนื่องจาก

หล่อนอดตื่นเต้นไม่ได้ที่จะได้เจอกับว่าที่คู่หมั้น เพราะเมื่อใดที่เขากลับมา หล่อนจะถูกกล่าวถึงไปทั่วทั้งพระนครว่าเป็นหญิงสาวโชคดีที่ได้หมั้นหมายกับหนุ่มอนาคตไกล อีกทั้งเขายังเป็นลูกพระยาพลากรพยุหิโยธินผู้มีสมบัติพัสถานไม่น้อยไปกว่าบรรดาเจ้านายผู้มีเชื้อสายราชสกุล

“ลูกแม่แ่ตรงไหน จะแต่งอะไรก็สวยทั้งนั้น”

“แหม คุณแม่อย่าลืมหิคะ พี่ก็ไปเรียนถึงเมืองนอกเมืองนา เจอใครต่อใครตั้งมากมาย อาจจะช่วยว่าลูกก็ได้” แสงจันทร์ทำท่ากระแง้ากระงอดอย่างน่ารัก

“ยังงี้ก็ตาม แม่ว่าลูกของแม่ต้องเป็นผู้หญิงที่สวยที่สุด เอาอย่างนี้เดี๋ยวมแม่จะให้คุณแม่แ่มาช่วยดูแบบ เสื้อที่ตัดจะได้ไม่ซ้ำใคร”

คุณแม่แ่वादที่คุณสร้อยเอ่ยถึงนั้นคือเจ้าของห้องเสื้อสตรีคนแรกในพระนครที่จบการตัดเย็บเสื้อผ้ามาจากเมืองฝรั่ง คนที่มาใช้บริการห้องเสื้อคุณแม่แ่वादส่วนใหญ่เป็นพวกเจ้าขุนมูลนาย เพราะคิดค่าตัดแพงเกินกว่าคนธรรมดาจะจ่ายได้

เมื่อมารดากล่าวเช่นนั้นแสงจันทร์ก็ยิ้มกว้างอย่างมีความสุข พร้อมกับโผล่เข้ากอดมารดา แยกหน้ามองคุณสร้อยด้วยท่าทางฝันหวานอย่างเอาอกเอาใจ หมัดความกังวลเรื่องเสื้อผ้าไป

“คุณแม่ใจดีที่สุด แสงรักคุณแม่”

คุณสร้อยลูบไล้ผมบุตรสาวด้วยความรักเช่นกัน “แม่ทำทุกอย่างเพื่อลูก ผู้หญิงเราต้องสวยเท่านั้น เพราะมันจะทำให้เราได้ทุกสิ่งทุกอย่าง”

คติประจำใจของคุณสร้อยเรื่องนารีมีรูปเป็นทรัพย์นั้นเห็นจริงมากับตาของตัวเอง เพราะครั้งหนึ่งเกือบเสียสามี เสียตำแหน่งให้ผู้หญิงที่สวยกว่า ทั้งที่อีกฝ่ายเป็นเพียงทาสีในเรือนเบี้ย ต่ำต้อยทั้งฐานะและสกุล แม้ว่าจะแก้ไขทุกสิ่งทันท่อนจะสาย แต่ความเจ็บปวดในครั้งนั้นก็ขยอกออกมาจนถึงบัดนี้

“เหมือนที่คุณแม่ได้ใช้ไหมคะ” แสงจันทร์ยกมือ ในสายตาของหล่อน

นั่นสิ่งที่แม่พูดไม่เกินไปจากความจริงเลยแม้แต่นิดเดียว เจ้าคุณพ่อของ หล่อนสนิทสนมหาเพียงมารดาของหล่อนเท่านั้น ไม่เคยเห็นท่านมีคนอื่นเลย ตั้งแต่หล่อนจำความได้

“ใช่” คุณสร้อยยิ้มเย้น หากใครสังเกตจะเห็นว่าแวตานั้นไม่ได้ยิ้ม ไปด้วย ก่อนที่นางจะกล่าวต่อเสียงนิบ “แต่บางทีก็ไม่ใช่แค่ความสวยอย่างเดียวหรอก คุณชายเป็นเพศที่ไม่รู้จักพอ เราต้องมีอาวุธอย่างอื่นเข้าสู่”

“อะไรหรือคะคุณแม่ อาวุธที่คุณแม่ว่า” แสงจันทร์ถามด้วยความสนใจทันที หล่อนชอบการมัดใจให้คนอื่นตกอยู่ในเสน่ห์ของตนเองเหลือเกิน

คุณสร้อยยิ้มให้อย่างอ่อนโยน ประคองใบหน้าลูกสาวขึ้นมองอย่างรักใคร่ “เวลานี้ลูกของแม่ไม่ต้องใช้มันหรอก เพราะลูกของแม่ยังสาวและสวย แม่เชื่อว่าคู้หมั้นของลูกจะต้องตกหลุมรักลูกทันทีที่เห็น”

“คุณแม่ พูดอะไรก็ไม่รู้ ลูกอายนะคะ” ใบหน้าของแสงจันทร์แดงระเรื่อด้วยความขวยเขิน และแม่จะพูดไปเช่นนั้นแต่ลึกลงไปในใจหล่อน กลับพอกพอใจเป็นอย่างยิ่ง นับวันเฝ้ารออีกฝ่ายกลับมาจากต่างประเทศ ด้วยใจจดจ่อ การหมั้นหมายจะได้เป็นเรื่องเป็นราว

“ไม่ต้องอายหรอก แม่อยากให้คุณมีความสุข เพราะความสุขของคุณ ก็เหมือนความสุขของแม่”

สองแม่ลูกนั่งอมยิ้มคิดถึงความสุขที่กำลังจะเกิดขึ้น โดยไม่คิดเลยว่าทุกอย่างอาจจะไม่ได้ดังหวังเพราะสิ่งเหล่านั้นไม่ใช่ของตน

เมื่อเหตุการณ์ร้ายผ่านไปแล้วบุษบงก็กลับไปทีเร็ว ทำเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น แม้จะมีสายตาคู่จับจ้องมาด้วยความเห็นใจ หล่อนก็เพียงแต่ยิ้มบางๆ ให้ เพราะคิดว่าทำให้พุ่มพ่ายก็ไม่มีประโยชน์ หากอะไรเพื่อขจัดความฟุ้งซ่านออกไปจากใจ ไม่ให้ต้องตกอยู่ในสภาพทุกข์ตรมจะดีกว่า

“แม่บุษ อย่าเสียใจไปเลยลูก” ยายเจียมพลอบใจ

บุษบงกัมหน้าซ่อนความร้าวรานในหัวใจ

“จะยาย ฉันไม่ได้เสียใจอะไรหรอก” แม่จะบอกไปเช่นนั้นแต่สีหน้าของหล่อนก็เต็มไปด้วยความเศร้าหมอง ยังอดเสียดายผักไม่ได้ อีกทั้งยังกลัดกลุ้มที่แปลงผักถูกทำลายจนราบคาบ รายได้ที่จะซื้ออาหารดีๆ ให้คุณหญิงแฉและป้าจำปาก็ไม่มีอีก

“ไม่ให้ปลูกก็ไม่ต้องปลูก จะได้ไม่เหนื่อย มาช่วยยายหันผักดีกว่าเดี๋ยววันนี้จะสอนทำแกงฮังเล”

สีหน้าของบุษบงดีขึ้นเมื่อได้ยินเช่นนั้น อย่างน้อยมือที่เย็นนี้คุณหญิงแฉก็ไม่ต้องกินแต่ข้าวกับน้ำพริก หล่อนขยับกายเข้าไปใกล้ยายเจียมเพื่อช่วยเตรียมเครื่องปรุงที่ค่อนข้างมาก เนื่องจากแกงฮังเลเป็นอาหารที่มีขั้นตอนการทำยุ่งยาก

ในตอนแรกหล่อนก็ตั้งใจฟังยายเจียมสอนวิธีทำแกงฮังเล ทว่าสักพักความตรอมตรมก็ทำให้จิตใจล่องลอยไปไกล

ในยามที่อ้างว้าง เหนื่อยหน่าย และอ่อนแอจนถึงที่สุด อ้อมกอดในความฝันก็เข้ามาลอบประโลม หล่อนคิดถึงแม่ อยากรู้เหลือเกินว่าหากได้กอดแม่จริงๆ จะเป็นอย่างไร คงจะให้ความรู้สึกที่ดีกว่าความฝันอยู่ไม่น้อย หัวใจที่อ่อนแรงคงมีพลังให้ก้าวผ่านวันนี้ไป

ความฝันเมื่อคืนยังมารบกวนหัวใจ ถึงจะรู้ว่ามันเป็นเพียงฝัน เป็นเพียงความฟุ้งซ่าน แต่ทุกอย่างกลับเหมือนจริงราวกับสัมผัสได้ แต่จะเป็นไปได้อย่างไรที่แม่จะไปอยู่ที่นั่น

หญิงสาวนั่งทำงานเสียบๆ จนกระทั่งบ่าวสองคนเดินมายังครัวเมื่อเสร็จภาระหน้าที่บนเรือนใหญ่ บ่าวทั้งหมดมักจะมารวมตัวกันที่นี่เพื่อหาของกิน จากนั้นก็แยกย้ายกลับไปทำหน้าที่ของตนต่อไป

หนึ่งในสองของบาวนั่งลงบนแคร่ใต้ต้นมะขาม หันหน้ามาทางยายเจียม เอ่ยเรื่องที่ได้ยินมาด้วยน้ำเสียงตื่นเต้น

“ป้าเจียม วันนี้มีคนเจอผีมะลิอีกแล้ว”

คำว่าผีมะลิส่งผลให้มือที่กำลังหันหมุนชะงักค้างทันที บุซบงหันไปทางใจ บ่าวผู้ที่กำลังเรื่องนี่ขึ้นมาด้วยความสนใจ อีกฝ่ายก็เล่าต่อด้วยความตื่นเต้นมากกว่าจะตระหนกหวาดกลัว

“เขาว่าเจอบุคคลนั้นอยู่ที่หน้าเรือนทาส”

“เหลวไหล!” เจียมกล่าวเสียงเข้ม ทว่าสายตาบ่งบอกที่กำลังตั้งใจฟังทุกคำ

“เหลวไหลอะไรกัน มีคนเห็นตั้งหลายคน ลีคนแล้วกระมังเดือนนี้ที่บอกว่าเจอบุคคล” เสียงของใจเบาลงในประโยคสุดท้ายคล้ายกับหวาดกลัว ก่อนที่จะดังขึ้นมาอีกครั้ง “ว่าแต่ยายเคยเห็นแม่มะลิตัวจริงไหม หน้าตาเป็นอย่างไร เห็นเขาลือกันว่าสวยมาก สวยจนคุณท่านเอาไปทำเมียทั้งที่แม่มะลิมีคนรักอยู่แล้ว”

ยายเจียมยังคงนั่งนิ่ง แต่คราวนี้สายตาทุกคู่จับจ้องมาที่แม่ครัวชราเป็นตาเดียว ในบ้านหลังนี้มีไม่กี่คนเท่านั้นที่รู้เรื่องราวในอดีต เพราะหลังจากเลิกทาสต่างก็แยกย้ายกันไปคนละทาง เหลือคนเก่าแก่อยู่ไม่กี่คน

“ว่าไงล่ะป้า ตามทำไมไม่ตอบ” ใจคาดคั้น ชักดอกขีดใจที่ยายเจียมไม่ตอบเสียที

“สวยซิอะ” ยายเจียมตอบเพียงเท่านั้นคล้ายกับตัดความรำคาญ

“ถ้าอย่างนั้นป้าก็เคยเห็นนะสิ แล้วก็ต้องรู้เรื่องนะซี มันเป็นอย่างไรวะ เธอเล่าให้ฉันฟังหน่อย”

“อึ้งใจ เอ็งจะให้ชีกลากขึ้นกบาลข้าหรือยังงั้น เอาเรื่องเจ้านายมานินทา”

“ก็ฉันอยากรู้ ป้าเล่าหน่อยเถอะว่าทำไมผีมะลิถึงได้อยู่ที่เรือนทาสนั่น แล้วทำไมเจ้าคุณถึงไม่ยอมให้ใครเข้าไป”

คำถาถามนั้นทำให้ยายเจียมนิ่งไปอีกครั้ง แม้เวลาผ่านไปนานหลายปีแล้ว แต่ในความรู้สึกของนางเหมือนกับเรื่องราวสะเทือนขวัญเกิดขึ้นเมื่อวานนี้เอง